

# L'ESTREL

## de Mallorca



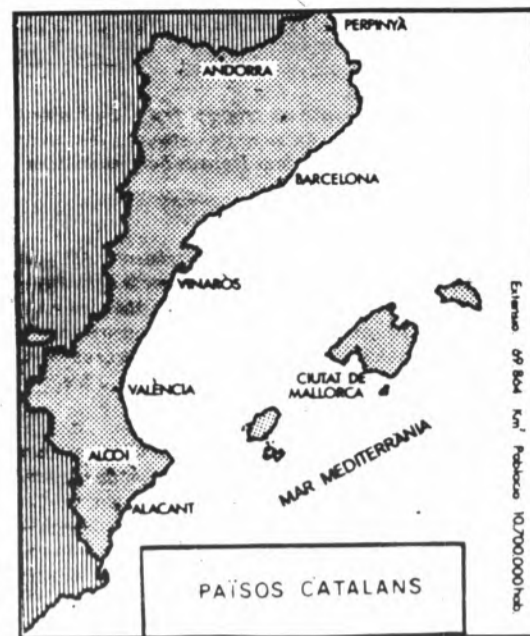
ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

**EL DIARI DELS MALLORQUINS**

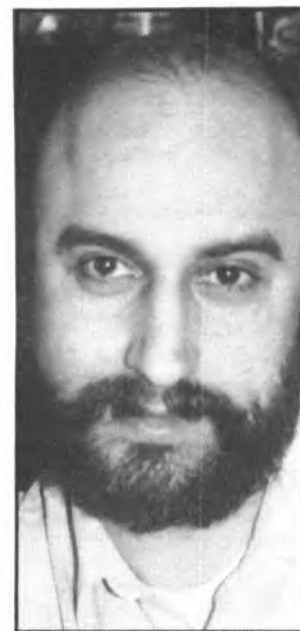
ANY XIV. NÚMERO 311

15 DE MARÇ DE 1995

PREU: 200 PTS



Tres mil estudiants d'ensenyança mitja se manifestaren dia 3 de març pels carrers de Ciutat de Mallorca per demanar la retirada de «l'Ordre Rotger», que deixà a la voluntat de la societat civil l'ensenyança de la llengua catalana a les escoles. Hi ha previstes més manifestacions d'aquests tipus fins que, aquesta ordre que condemna la nostra llengua a la marginació i a la mort per inèrcia, sia derogada.



En Baltasar Ferrà és l'amo del Mesón El Bodegón, a la barriada ciutadana del Güell. Fa tapes variades i menús casolans a 750 pessetes.



Grup d'escriptors que prengueren part a la manifestació contra «l'Ordre Rotger» d'esquerra a dreta Josep Palou, Miquel López Crespí, Antoni Vicens, Antònia Canyelles i Jaume Sastre.



José Luis González, coordinador de l'Agrupació Ruiz Mateos a les illes Balears.



Félix Carretero, candidat per l'Agrupació Ruiz Mateos al Parlament Balear.



Caterina Vallespir, candidata a la batlia de Ciutat per l'Agrupació Ruiz Mateos.

**Aquesta edició està dedicada a les barriades ciutadanes de son Gotleu, son Canals, can Capes i els Hostelet. La podeu trobar als quioscos de Mallorca. Si teniu dificultats per trobar-la, telefonau al 265005**

Amablement convidats per la directiva de l'Agrupació Ruiz Mateos de les illes Balears, sopàrem al restaurant Montebello, de s'Arenal, on es feia la presentació d'aquest partit polític. Escollírem els parlaments i férem fotos per donar a conèixer les primeres llançes d'aquesta agrupació.

# XAFARDERIES

• Els nostres lectors s'hauran adonat que a l'enquesta de «les ràdios, totes per als forasters i cap per als mallorquins», la majoria dels nostres enquestats són de llinatge foraster. Molt senzill: devers Son Gotleu, els mallorquins estan acollonits, estan cagats de por i no volen contestar per por al verdanc. En canvi, els forasters responen tot d'una, diuen que és molt injust això que ens fan els qui comanden i que votaran partits mallorquins perquè no volen saber res dels partits de la seva terra, d'una terra i d'uns *señoritos* que els mata-ven de fam. Els immigrants espanyols són agraïts i volen una Mallorca mallorquina, amb partits mallorquins que la defensin dels *señoritos* espanyols que continuen espoliant-los a través dels impostos, ara que no els poden amargar la vida perquè els han fugit.

• Atreta per la propaganda que diu que el Minimax està catalanitzat, l'escriptora **Antònia Vicens** agafa el cotxe i hi va a fer la compra de la setmana. De bon començament, però, veu que la retolació és vil·lingüe; més tard, sona la megafonia i resulta que parla en castellà, va a informació i no l'entenen... Total, deixa el carretó ja

carregat i se'n va a la seva botiga habitual.

• «Mirau quines carxofes i quines verdures se fan a sa Pobra, no són de plàstic, no», ens etzibà en **Jaume Font**, que és el batle d'aquesta vila, just davant la paradeta que tenien els poblers a Lluçmajor el dia de la Festa de l'Autonomia Balear, el passat dia 4 de març. «Efectivament», li responguérem, «teniu bona verdura, però en tendreu tanta si s'enduen s'aigo de cap a Ciutat?» «Tenim aigo per donar i per vendre i encara mos en queda per noltros», va contestar el batle de sa Pobra. «Tot això que diu en Pere Sampol del PSM és mentida. A sa Pobra continuarem fent de pagesos perquè mos sobra s'aigo», va acabar.

• Al batle de sa Pobra no li manca la cortesia i l'esperit de diàleg. Un vespre de finals del mes passat el secretari general d'ERC va anar a la vila, per la inauguració de la secció local del seu partit. El batle, contra el que es podia esperar, va rebre en el seu despatx n'Àngel Colom i les al·lotes d'Esquerra de sa Pobra. Els donà la benvinguda al poble i els va desitjar molts d'èxits.

## No volem mocs al Parlament de Catalunya

Tal com sona: No volem mocs al Parlament del Principat. I perquè tothom m'entengui, faré un xic d'història bo i servint-me de l'*Obra Escrita* del professor Carles M. Espinalt, on s'explica el següent: «Posats a menysprear o a fer severes valoracions, si ja resulta violent «donar un moc a una persona», ¿què no serà quan es contempla un home com si talment tot ell, de dalt a baix i a fora, només fos la segregació de la membrana mucosa d'un altre?»

Pot existir un pitjor concepte? Des de quin angle podria veure's més degradat un ser humà? Què en queda? Aquestes preguntes em furguen el record, tot llegint, ara, a la revista *Serra d'Or* —desembre de 1993—, un article de Joan Fuster on qualifica cert polític català que ambiciona un alt protagonisme social, com «un moc d'en Guerra». Un blasme així venint d'un dels quatre o cinc pensadors més notables que ha donat la cultura catalana d'aquest segle, hauria d'alarmar-nos a tots, donada la personalitat de qui ha formulat la sentència».

Es va veient per on van els trets? La majoria dels nostres polítics han arribat a baixeses molt infames, com sentir-se agraïts a Espanya perquè els ha deixats rebregar-se amb els excrements de l'antic règim, compartint amb ells la porcellera. D'aquí que la paraula «botifler» hagi esdevingut un mot gairebé aristocràtic quant pretén retratar-los. De massa talla, diria jo, per anomenar semblants deixalles humanes, per això ens cal recórrer a l'expressió fusteriana de «MOC».

Què no n'hi ha per tant? Veiem-ho: després d'elaborar i trametre una carta oberta a la casa d'Andalusia on protestava per les bajanades que reclamaven, lleigeixo a *El Periódico de Catalunya*, el 6 de febrer d'enguany, que un «moc» anomenat Joan Ferran (PSC), un altre «moc» dit Xavier Bosc (ERC) i un tercer «moc» conegut com Aleix Vidal Quadras (PP), s'han posat d'acord des de les seves respectives formacions polítiques per entrar al Parlament una proposició no de llei que pretén contemplar la cultura andalusa com a autòctona de Catalunya, d'aquesta manera rebrà la subvenció de la conselleria de Cultura i no la de Benestar Social. Per acabar-ho d'adobar, s'ha sumat, recolzant la iniciativa d'un «moc» de prestigi, condecorat amb el *Lazo de*

*Isabel II*, Solé Tura. S'adonen, ara, per què la Constitució Espanyola és tan llefiscosa? Què podia aportar un moc?

Segurament, per ser jo filla de murcians i de llengua materna castellana, se'm fa del tot incompreensible que hi hagi catalans de soca-rel que manifestin tant d'odi per la seva pròpia cultura. Són tan esclaus que serien capaços de deixar-la morir per complaure l'amo. Inconscientment deuen creure que, passant-se a les files enemigues, no sentiran dir mai més *Perros catalanes, hábleme en cristiano, o los catalanes ladran*. És possible, però no s'adonen que han abandonat la seva condició de catalans per esdevenir simples «MOCS» d'algu.

De fet, un moc és universalista. No té pàtria. És d'arreu del món, car es pot trobar a qualsevol forat, de qualsevol nas, de qualsevol ésser que habiti el globus terrestre. Així, es forma en qualsevol cultura. D'aquí que cap li resulti vital per viure. Totes li agraden i cap és la seva. A més, el moc ja es considera alliberat. Tots són iguals, no hi ha mocs burgesos ni proletaris, per tant, tampoc hi ha explotats ni explotadors.

Ben mirat, és lògic que un socialista, un ex-comunista i un popular, tots ells partits sucursalistes, s'interpretin fent el paper de MOCS, però que passa amb ERC? L'actitud del partit republicà només es pot entendre per la proximitat dels seus escons amb els socialistes: deuen haver quedat enganxats en una massa llefiscosa. Tanmateix, aquesta em sembla una explicació una mica surrealista, per això m'inclino més per aquella possibilitat que vaig apuntar a través d'un article l'any 1992: ERC està en mans d'un doble agent, Àngel Colom.

Amb tot, tota aquesta colla de botiflers val la pena que no oblidin que arreu del món els mocs es llencen perquè fan fàstic i en cap cas es voten. Fet aquest últim, que posa de manifest que hem anat molt avall fent política a casa nostra, ja que d'esser un país que sempre hem cercat «homes amb cara i ulls» perquè ens representin; ara, ja ens conformem amb els «mocs» del Guerra, del González, de l'Aznar, de l'Anguita, del Borbó o de qui sigui. **Encarna Parreño**. *Barcelona*

\* «Voltros sou es *luchadores*», va dir el president **Canyelles** mentre saludava uns quants representants de periòdics de la Premsa Forana de Mallorca a la seva paradeta el Dia de les Illes Balears. També va donar la mà a l'amo de *L'ESTEL*, però mirant a un altre lloc. El batle de Lluçmajor, no es va acostar a la paradeta, però les altres autoritats sí que ens miraren i ens saludaren ben coralment.

\* Balls i cançons de les illes Balears es cantaren a damunt l'escenari del passeig de Jaume III de Lluçmajor. I sabeu quina fou la cançó més celebrada i cantada per les autoritats autonòmiques? Aferrau-vos! Idò fou «Un senyor damunt un ruc», una bella cançó menorquina, cantada per una bellíssima menorquina. Els president Canyelles sempre diu que no vol himne per a la nostra comunitat, però vist l'entusiasme amb què la cantaven els qui comanden, no ens estranyaria que la triassin com a himne en cas necessari. Us en podeu avenir? «Un senyor damunt un ruc»!

## Decàleg del bon espanyolista

1. Avantposaràs Espanya a qualsevol cosa.
2. Compraràs taps per a les orelles i en portaràs un parell de recanvi per tal de resguardar-te d'atacs alliberacionistes.
3. Respectaràs i promouràs campanyes de protecció de l'*Aguila heliaca*, comunament anomenada àguila imperial. Espècie en gran perill d'extinció.
4. T'emocionaràs inexplicablement quan prenguis el sol. Així mateix et riuràs, butxaques plenes, de nosaltres cada vegada que vindràs de vacances per Mallorca.
5. Si tens antecedents catalans, bascos, aragonesos, gallecs o asturians, et confessaràs una vegada a la setmana. En cas contrari, resaràs una vegada al mes el rosari pregant el perdó d'aquells que, dissortadament no són *castellanos viejos*.
6. Tots els primers divendres de mes, faràs dejuni de fuet, sobrassada, botifarró i taronja. Si no ho fas, cauràs en pecat espanyolista. Però no per això no has de deixar de comprar bons pernills d'Extremadura, formatge manxec o de Burgos.
7. Si no ets de raça blanca, t'aplicaràs solucions d'Ariel tres vegades al dia. La cara és el mirall de l'ànima. Si no ets de sexe mascle, deixa immediatament de llegir i passa-li aquest decàleg al teu marit.
8. Tindràs una sola llengua, una llengua prestigiosa, culta i, perquè no, millor. Promouràs la desaparició d'altres llengües *regionales*. Quan algú t'ataqui i et descobreixi el que estàs fent, t'excusaràs dient que simplement estàs defensant i potenciant el bilingüisme a les respectives regions, o que l'espanyol està en perill de desaparició, sempre hi ha qui ho creu.
9. Evitaràs llegir qualsevol cosa que no siguin l'ABC i els discursos transcrits pel nostre il·lustre general. No sabem perquè, però el món està ple de gent que ens infecta a tots amb manifestos a favor de les llibertats, llibertats que afecten la nostra reial situació subjugadora.
10. Atacaràs els pobles dèbils i sotmesos i en faràs fàcils caps de turc per a la púrria inculta i desficiosa (el *Mein Kampf* de Hitler t'ensenyarà com fer-ho). A sobre, els acusaràs de tot allò que tu els estàs fent (com que ets majoria, no hi ha perill). Si després acabes essent un psicòpata nazi estil *doktor Mengele*, pensa que hauràs forjat un gran i gloriós Imperi, malgrat els qui volen la igualtat i no aprecien aquestes belles estratègies militars. **Jaume Tallaferro**

L'ESTEL de Mallorca. El diari dels mallorquins. Editor i director: Mateu Joan i Florit. Col·laboradors: Jaume Sastre i Font, Mateu Sastre i Joan, Joan Estades de Montcaire i Bisbal, Climent Garau i Salvà, Tomeu Martí i Florit, Miquel López i Crespi, Miquel Julià i Prohens, Joan Quetgles, Jordi Caldentei, Jaume Tallaferro, Encarna Parreño. Depòsit Legal: PM-473-80. Impressió: Hora Nova S.A. Publicitat i subscripcions: Camí de les Pedreres, 30. Apartat de Correus 124. 07600 s'Arenal. Telèfon, contestador, fax: 26 99 41. Telèfon, contestador: 26 50 05.

Fins un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci  
**ÒPTICA SBERT**  
SANT MIQUEL, 83 (Cantonada Avingudes)  
Graduam i adaptam lentilles  
Per la compra d'unes lentilles li regalarem un altre parell d'iguals.  
Ulleres de sol i graduades  
Tlf.: 72 14 25

Bèlgica castigarà els qui neguin que va existir l'holocaust jueu

## Caldria castigar els qui neguen el genocidi contra Catalunya

**El Parlament Belga, va aprovar una llei que permet multar o posar dins la presó els autors o grups amb tesis revisionistes**

*Brussel·les.* El Congrés dels Diputats de Bèlgica ha adoptat una llei mitjançant la qual es castigarà la gent que afirmi que l'holocaust no va succeir.

La llei, que fou aprovada dia tres de febrer sense pena ni glòria, permetrà a les autoritats belgues perseguir i castigar amb multes o presó els autors de publicacions o els grups que expressin visions «revisionistes» de l'holocaust.

L'adopció d'aquesta llei coincideix amb el 50è aniversari de l'alliberament del camp de concentració d'Auschwitz. Els nazis assassinaren un milió i mig de persones al complex d'Auschwitz-Birkenau, un lloc clau en el seu esquema per eliminar els jueus d'Europa.

Bèlgica és un dels darrers països de l'Europa occidental que ha adoptat aquesta legislació. Aquesta iniciativa està motivada per l'evidència que el país s'està convertint en un dels centres de la propaganda revisionista, segons el diari belga *Le Soir*.

Els diputats del partit extremista Vlaams Blok es varen abstenir quan la llei fou discutida al comitè del Parlament. No obstant això, votaren favorablement quan es va sotmetre al Congrés.

La llei encara ha d'esser aprovada al Senat belga. El desig dels partits és que entri en vigor abans de la visita d'una delegació belga a Auschwitz a mitjans mes de març.

### LA INDEPENDÈNCIA, EL CANTERANO I EN CAÑELLAS

Josep Palou i Mas  
President d'ERC a Balears i Pitiüses

Davant les manifestacions del President de les Balears, Gabriel Cañellas, realitzades amb motiu del discurs institucional del Dia de les Illes Balears celebrat a Lluçmajor, **Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)**, vol felicitar el molt Honorable per haver coincidit amb ERC a l'hora d'equiparar la situació de Balears a una colònia explotada per Madrid ja que **ens tracta com una font inesgotable que nodereix la metròpoli amb nous productes colonials, que ara tenen el nom de divises.** Ara bé, dit això, com a president d'ERC a les balears i Pitiüses, he de denunciar el doble llenguatge del Sr. Cañellas, un mal mallorquí i un mal president que tot i reconèixer que Madrid ens roba, a damunt regala (uep! amb els nostres doblers!) un canterano a Jaime de Marichalar i a Elena de Borbón. Valenta manera té el Sr. Cañellas de defensar Mallorca! La independència s'ha de proclamar des del Parlament (què espera el Sr. Cañellas?) i no regalant canteranos!

Bé, ara parlant una mica més seriosament (cosa difícil), les paraules de Cañellas són una fantasmada perquè amb l'arribada a la Moncloa de l'inspector d'hisenda en excèdència, José M<sup>a</sup> Aznar, s'haurà acabat el bluf de presentar-se com impulsor del règim fiscal. En aquest sentit, hem de recordar les paraules que, des de Mallorca, dia 12 de febrer de l'any passat va pronunciar José M<sup>a</sup> Aznar quan va afirmar que **les reivindicacions autòmiques li semblaven inoportunes i creadores de crispació.**

## ERC EQUIPARA EL TSJB ALS JUTGES DE COSA NOSTRA

**Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)** se felicita públicament del fet que el tinent fiscal del **Tribunal Superior de Justícia de Balears (TSJB)**, Ricardo Leiva Rey, hagi renunciat al seu càrrec i hagi demanat el seu relleu amb motiu de l'escàndol **Brokerval - Inverbroker**. Segons ha manifestat el propi Leiva Rey, que va esser soci fundador de **Brokerval** i que figura a la llista d'inversors amb la xifra de 36.649.267 pessetes, es troba en una profunda depressió motivada per la fallida de l'agència el gerent de la qual és Francisco Berga. En aquestes moment Hisenda està investigant el fiscal Leiva Rey sobre la natura d'aquests doblers i per esbrinar si són doblers negres producte d'una venda immobiliària formalment no declarada.

**Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)**, en una roda de premsa celebrada dijous dia 16 de febrer va denunciar el tracte a favor del jutge Pedro Barceló a Francisco Berga i va demanar la dimissió del president del TSJB, Angel Reigosa Reigosa, per encobrir la corrupció mafiosa del PP a Balears liderat pel Sr. Cañellas. Ara, després de la renúncia del fiscal Leiva, **ens reiteram en la demanda de dimissió de Reigosa i l'estenem a tots els membres del TSJB (Alvaro Blanco Alvarez, Francisco Javier Muñoz Jiménez, José Zaforteza Calvet, Juan López Gayá)** que en diverses sentències, algunes desautoritzades després pel Tribunal Suprem, han encobert, protegit, amagat i ex-culpat les actuacions irregulars i corruptes de la màfia del del PP del Sr. Cañellas. Vet- ací una sèrie d'exemples:

**Febrer 1989:** El TSJB va donar per bona l'adjudicació del Govern Cañellas a l'empresa ITEM SA de l'explotació del servici d'inspecció tècnica de vehicles. ITEM SA és una empresa creada per un ex alt càrrec de la Conselleria d'Indústria, Bartolomé Amorós, que va deixar el càrrec el mateix dia que el Govern feia públic el concurs per adjudicar el servici de la ITV; concurs, no cal dir, que va guanyar després ITEM SA. Ara fa poc, **dia 24 de gener de 1995**, el **Tribunal Suprem** ha estimat el recurs de l'empresa que va sortir perjudicada, ITEUVE, i ha tirat per terra la sentència del TSJB afirmant que ITEM va guanyar una concessió en base a un projecte elaborat pel propi Sr. Amorós. El Suprem ha recordat que la llei d'incompatibilitats prohibeix a funcionaris o personal contractat desenvolupar activitats privades relacionades amb afers en els quals van intervenir en el termini de dos anys abans.

**Abril 1992:** El TSJB desestima la implicació dels alts càrrecs del PP de Balears, Gabriel Cañellas i de Francisco Gilet en l'afer **Calviagate**. Qui es va carregar el mort de l'intent de suborn del regidor Campos de l'Ajuntament de Calvià, van esser militants i càrrecs intermitjos del PP regional com Andrés Bordoy, Miguel deya i Guillermo Ginard. El magistrat del TSJB que va instruir el cas i que va tenir una actuació decisiva per salvar la pell d'en Cañellas va esser José Zaforteza Calvet, l'ex-polític que va esser senador per l'extinta UCD.

**Maig 1992:** El TSJB absol el conseller de la Funció Pública del Govern Cañellas, Juan Simarro, i el director general de personal, Melchor Mairata, d'un delictes de prevaricació per afavorir l'esposa del també conseller Pedro J. Morey, Juana M<sup>a</sup> Solivellas. Dia **26 de gener de 1994**, el Tribunal Suprem va tirar per terra la sentència favorable al PP i va condemnar Simarro i companyia a una pena de sis anys d'inhabilitació especial.

**Febrer 1995:** El TSJB, a instàncies del fiscal cap i amic íntim de Ricardo Leiva Rey, Antonio de Vicente Tutor, es nega a investigar l'ocultació als tribunals de justícia per part del PP d'un compte bancari a nom personal de Gabriel Cañellas on apareixen els famosos 4.166.666 pessetes.

**Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)** considera que l'actuació del TSJB és un escàndol equiparable a l'actuació dels jutges italians de **Cosa Nostra** que sistemàticament exculpaven o arxivaven les denúncies contra els mafiosos. Segons la nostra opinió, estam assistint a Balears a la prostitució i a l'enderroc del sistema democràtic ja que actuacions impresentables com les del TSJB l'únic que fan és que els ciutadans perdin el respecte i la confiança en el independència del sistema judicial, no cal dir, una de les columnes vertebrals de tot sistema democràtic.

Ciutat de Mallorca, 2 de març de 1.995

Signa: Josep Palou i Mas  
President d'ERC a Balears i Pitiüses

## TENNIS SON RIGO

Tennis Squash  
Futbol-sala Volei  
Håndbol Mini golf  
Petanca Tennis Taula  
Cir. Footing Gimnàs  
Final Avda. Son Rigo - Tel. 74 33 66  
Somtimes - Palma de Mallorca

Aquest periòdic està realitzat amb equips d'informàtica

# Canon

Carrer de Jesús 34 baixos  
Tlf.: 20 73 62 (5 línees)  
Fax 20 40 29  
07003 Ciutat de Mallorca



SERVICIO OFICIAL OPEL

### SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 - LAS CADENAS  
07600 EL ARENAL - PALMA (BALEARES)

Tel. 26 81 11  
Fax 74 32 77

Carretera Militar, 185 Ses Cadenes  
07600 S'ARENAL DE MALLORCA

MALLORQUINS!  
MALLORQUINES!

### COMPRAU PRODUCTES DE MALLORCA!

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN!

És una suggerència de L'ESTEL DE MALLORCA  
El diari dels mallorquins.

## IACUTZI COL·LECTIU PER A GUILLEM (\*)

(A Guillem, a Guida, a Guiema)

Bon dia Guillem,

Ja veus quina una! Sé cert que hauràs esclafit de rialles quan avui, de bon dematí, has reparat l'escena. Què punyetes fa aquí un felanitxer rodejat de poetes manacorers? Has vist quina feta, bergant? Doncs, tan democràticament com ara s'usa (o com tu ens vulguis fer creure que et creus), m'han digitat per dir-te unes paraules, enclòs entre el dolç adolescent Més-Sida i el més ortodox dels sacerdots. Va bé, però, això de ser la part del mig del sandvitx perquè, si en dius una de torta, queda esvaïda pel gruix de les llesques; no debades el companatge és el que menys es veu de l'entrepà.

Volem dir-te, tots plegats, que som aquí ben lluny d'alçar cap tonada de comiat. Ben al contrari, defugint formulismes protocolaris, practicam un brindis d'afirmació i et regaliam l'exhibicionista present del nostre amor. Parents, amics o devots, volem fer el ridícul públic de proclamar-nos *totus tuus*. Revalidar-nos, sincers i sincers, teus. Som aquí, i no et farem més cas del que et mereixes, per festejar-te en totes les dimensions de la santíssima trinitat dels teus misteris: el Guillem home de combat, en Fullana persona i el poeta Guillem d'Efak.

Soldat tu tan poc militarista? Ben segur que sí. Has militat com pocs en la defensa de la llengua; de la cultura; de la pàtria. Has viscut, compromès fins al moll dels ossos, amb un temps (encara de resistència) i amb una gent que, més lentament del que voldriem nosaltres, però més aviat del que voldrien els altres, s'incorporen, dia a dia, a l'exèrcit del teu exemple per a servir i servir, com tu, uns ideals nets i nobles. Rere el solc llaurat per la teva lluita, ens conjuram a la causa de defensar els Drets de les Persones i dels Pobles. Ens refermam en el compromís i no ens retrem. No afluirem, no. Mai de mais, no et trairem. Volem que consti en acta el tribut de reconeixement i gratitud al soldat que proclamà:

**Darrera la bandera,  
som noltros la nació.  
Aquesta terra és nostra.  
Que ho sapin els senyors!  
Des de sa Dragonera  
al cap de Formentor,  
des de les fondalades  
al puig de Galatzó,**



**SEBASTIÀ**  
SERVICI DE CARBURACIÓ

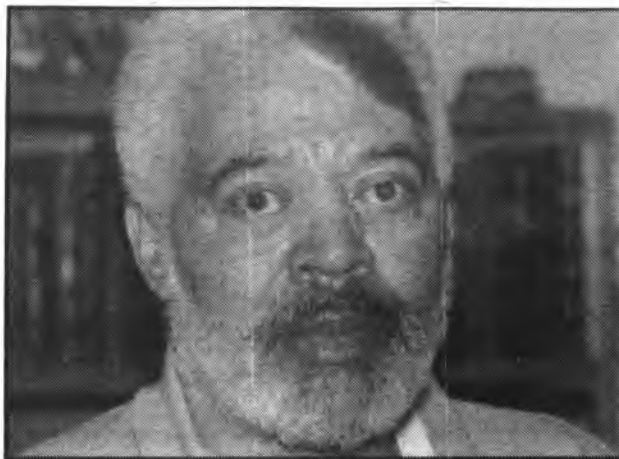
Especialitat en carburadors,  
injecció i posades a punt de motors

C/ Cardenal Despuig n.º 7 - 07008 - Palma - Tel. 24 01 62

**SALSAS** Cortell i  
**DEIA** Ramón S.L.  
Olis i Salses



Carrer Malaga, 17. Tlf. 272770. Fax 411969. Ciutat de Mallorca



**d'Eivissa a Formentera  
d'Andratx fins a Maó,  
aquesta terra és nostra,  
que ho sapin els senyors!**

Volem evocar-te, també, personalíssima persona. Tots els qui t'hem tractat, a part o a banda, guardam a les butxaques detalls inèdits d'hores compartides que ens han gratat endins. La teva personalitat ha fet forat a les nostres freixures catalanes. Amb el pas del temps, ens anirem

arreglant i reviurem (fins i tot les escriurem) aquelles facècies del sen, del senior; les contarelles més surrealistes; les mentides més certes. No passis ànsia que et guardarem el secret de tots els trucs i de la recepta per fer una bona glosa, però explicarem, com ens has ensenyat, que és molt important saber destriar entre un xinès i un japonès, entre un sedàs i un garbell, entre un vaixell i una vaixella, entre una cadira i una sella, entre un *bon profit* i un *bon apetit*, entre un vuit i un nou, entre una rialla i una riera, entre un porc negre i un porcell andritxol, entre una porcella i una moixa, entre un moix i un gat, entre un reclinatori i un supositori, entre un bon pinyol i un mal os, entre un empresari grec i un sindicalista groc, entre un solidari i un solitari, entre un solitari i un coit, entre un polític digne i un indigne trànsfuga, entre un generalíssim i una persona. No hem arribat a apoderar-nos del teu art d'encanteri ni de la teva bruixeria, però hem sabut de l'orgull pels teus fills, tallats de bona lluna, i ens reconeixem testimonis d'una immensa capacitat d'estimar, com un salt d'aigües cristallí i exuberant. Una estimera provocadora, pública i notòria, efectiva i efectista, lúdica i lúcida, harmònica i no hermètica, exòtica i eròtica, luxosa i luxuriosa; una estimera de cine.

Perdonaràs si, de nou, ens passam per l'entrecuix els cànons de la litúrgia i afirmam que has estat sempre un ésser ocurrent i enginyós, sarcàstic i irònic, i amb un subtil, refinat, sadisme rioler. Molta gent diu que convides a la vida; sabem que, més enllà, desafies a assaborir la vida. Fa pocs dies, t'encarares, simpàtic sempre, amb una auxiliar quan et servia el dinar: *que tenc cara de no ser mallorquí jo? Com es poden menjar unes*

*sopes sense un rajolinet d'oli? Aquell mateix dia, ara fa dues setmanes, quan l'abnegada companya et portà un boliquet del Forn del Teatre, et revestires de cerimonial i amb un ritual carregat d'una sensualitat obscena, provocativa i llèpola dissenyares el millor espot publicitari imaginable: desembolicares amb eima i esment una panada, l'observares, l'ensumares, la mosegares i t'abandonares en un sospir de glòria pornogràfica!*

Possiblement, moltes de les persones que t'han tractat podrien superar-me amb la descripció d'escenes i afegirien suggeriments a rompre. Teixir-te un abric dens, tens i intens d'evocacions; una allau immensa de vivències; un raig i roi de records; una teranyina de facècies; una eternitat, fil per randa, de divertides anècdotes. En la ment de tots, els teus comentaris originalíssims que sempre eren una galtada a la vulgaritat; un acte de protesta contra la mediocritat; un exercici, practicat des del coratge però també des de la més senzilla i pacífica bonhomonia que, a més d'estimar, ha sabut fer una cosa encara molt més difícil en el món d'avui: deixar-se estimar. Així has viscut (ai quina enveja!), estimat en plenitud i sense restriccions. Amb un posat falsament fatalista, calculadament premeditat, ens has fet creure fermament en la vida.

Potser, però, el més conegut de tots els teus tus, almenys el tu més de tots, és Guillem d'Efak. L'alquimista, el creador creatiu, la llegenda viva, el mag màgic, el traductor, el narrador, l'encantador cantador, l'autor teatral, l'actor de la poesia (poeta de la mar, de la mina o de la bicicleta) que fa jocs de mans amb les paraules, cucaveles amb les notes, girador de la roda del temps, capgirador de la rosa dels vents. Potser sia aquesta, la metàfora del vent, una de les que millor t'escau. Com l'aire en moviment, amb totes les variables d'intensitat, has practicat des de l'huracà fins a aquell plàcid, tènue, i suau oreig d'estiu, quan prenem la fresca, que ens fa encarar-nos-hi la pell amb els ulls clucs. El vent, que va i ve i vola i és per tot, talment com les teves cançons i com tu, és un crit de Llibertat.

Sé que m'he fet massa llarg però, enmig del sandvitx, he de suplir amb paraules i entusiasme les limitacions. Permet que t'estampi amb aquesta besada uns versos a la cara. Biel Mesquida (ara ho he dit bé) t'ha escomès amb la volada d'una balada d'epitafis. Jo vull passar a l'altre extrem i referir-me a una cançoneta que guanyà, per votació popular, el premi Sant Jordi. Una cançó, tan aparentment innocent com tu, que amaga savis consells. Disfressada d'endrega als infants, camuflada com una oració perversa, ens alligona a tots en un acte com el d'avui. Tu l'has de sentir amb l'oïda; nosaltres l'hem de sentir amb el cor:

**Plou i fa sol  
qui ho havia de dir?  
el teu somriure entre llàgrimes  
és l'Arc de Sant Martí.**

**Encara que pensis  
que te trobes sol  
les estrelles resen  
per dar-te consol.  
La lluna, la pruna  
ja s'ha tret el dol  
i l'oratge canta  
i t'eixuga el plor.  
Plou i fa sol,  
pentina el teu neguit,  
i canta, maldament ploris,  
somriu i canta amb mi.**

Això és tot, de moment, Guillem. Com sempre ens deus el teu coratge. Moltes gràcies!

**Bartomeu Mestre i Sureda**

(\*) Llegit a l'acte d'incineració (17-II-1995)



**OPTICA**  
San Jose

OPTICA SAN JOSE

Plaça Tinent Coronel Franco, 4  
Tlf. 245581. 07008 Ciutat de Mallorca

# Homenatge a Guillem d'Efak (I)

El nostre amic i poeta Guillem Fullana Hada d'Efak (Río Muni, 23 de març de 1929) va morir dimecres dia 15 de febrer a les 16'15 hores víctima d'un càncer a l'edat de 65 anys. Com a mostra d'homenatge i de gratitud hem pensat reproduir l'entrevista que vam publicar dia 15 de maig de 1993. Nosaltres, des de L'ESTEL DE MALLORCA, no oblidam que Guillem d'Efak en els moments més difícils de la campanya de criminalització i de bolcote institucional per part del Govern Balear del PP del qual encara som víctimes, es va solidaritzar formant part del **Comitè de Defensa de S'Arenal** juntament amb Josep M<sup>a</sup> Llompart, Jaume Santandreu, Miquel López i Blai Majoral.

\*\*\*

Guillem d'Efak, és un home que ha tocat totes les tecles de l'orga. Josep Porter-Moix va dir d'ell que **ha fet tots els papers de l'auca: escriure poesia, prosa, cançó, música; ha dut nens amunt i avall, ha participat en espectacles d'animació, ha escrit contes, ha fet de guia turístic...** La llista emperò no s'acaba aquí perquè Guillem d'Efak va fer també de miner a Lorena i els anys seixanta va intervenir en un film d'Iquino, sobre una narració de Josep M<sup>a</sup> Folch i Torres, *Elisabet*, amb Maria Cinta. Jordi Garcia-Soler va dir l'any 1976 del nostre protagonista que **va arribar a ser considerat com un dels més notables cantautors i que entre les seves cançons figuren algunes de les més interessants de la nova cançó: la *Balada d'en Jordi Roca* i encara més la *Cançó de Son Coletes*.** Joan Manresa, al llibre *25 anys de Nova Cançó a Mallorca* (1987), va destacar de Guillem d'Efak la seva originalitat i va afegir que l'any 1967 amb la *Cançó de Son Coletes* va obtenir un èxit extraordinari i cada cop que la canta posa la pell de gallina a més d'un. (...) **Durant els anys de plena activitat els èxits no cessen i el seu pas per la cançó deixa un record imborrable.** Finalment podem llegir, a l'imprecindible assaig de Bartomeu Mestre, *Crònica de la Nova Cançó* (1987): **La importància de Guillem d'Efak és cabdal en el futur de la cançó. (...) De l'acollida popular de Guillem d'Efak n'és bona mostra el fet d'haver aconseguit el primer premi del Trofeu Sant Jordi organitzat per Ràdio Barcelona i atorgat per una massiva votació de públic amb la cançó *Plou i fa sol*.**

**\* Vós vàreu néixer a Río Muni, aleshores colònia d'Espanya, ens podríeu parlar de la vostra infància?**

Mon pare, en Toni Cremat, era un guàrdia colonial i ma mare era guineana. Mon pare es va jubilar quan jo tenia dos anys i em va dur cap aquí. Era l'any 1932. A Manacor em va criar una tia eixorca.

**\* Conservau records de la vostra mare?**

Només en tinc fotografies. Jo sempre m'he sentit mallorquí. Moltes vegades cont una anècdota: jo amb primer negre que vaig veure me'n vaig dur un puta susto de mort. Jo no n'havia vist cap mai.

## "NOSALTRES SOM PITJOR QUE UNA COLONIA"

**\* Vàreu passar de viure d'una colònia, Río Muni, a viure a una altra colònia d'ultramar, Balears.**

A la Guinea estaven millor que nosaltres aquí. Mon pare me contava que tenien ordres estrictes de respectar les llengües indígenes, els usos i costums:



tribunals, matrimonis, la poligàmia... Nosaltres som pitjor que una colònia perquè a nosaltres no ens reconeixen la situació de colònia.

**\* Al pròleg de *Gimnèsius i Pitiüses*, vàreu parlar de donya Lluïsa Fuster, la vostra mestra de parvulari.**

Els primers anys són molt importants per a l'educació. Donya Lluïsa Fuster no és que tingués un mètode pedagògic especial però no sé què passava: t'hi trobaves bé amb aquesta dona. Te deixava florir. Crec que l'afecció a llegir ja me la va posar ella, de petit. Ja sé que és una exageració però inclús tenc a vegades la impressió que quan vaig deixar el parvulari ja no vaig aprendre res més.

**\* Vàreu viure 24 anys al Barracar de Manacor, què ens en podeu contar?**

La vida en aquell temps era molt minsina. Estam parlant de la postguerra. A mi la guerra em va agafar amb sis anys. Però bé ho record tot.

## "AMB L'EXCUSA D'EN SIMO TORT VAIG PODER PARLAR DEL 36"

**\* La cançó de son Coletes.**

Vaig fer aquesta cançó el temps de la censura horrorosa. Llavors, és clar, si hagués posat que es referia al 36, em deporten. Vaig posar *Romance mallorquí del siglo XV*. Amb l'excusa d'en Simó Tort vaig poder parlar del 36. Avui hagués anat directe al tema però en aquell temps, imagina't.

**\* Aquests records són vius?**

Ho record perfectament. Jo pens que els assessors d'en Bayo li van recomanar desembarcar a Santa Ponsa, com el rei en Jaume. Però ell va voler venir a Porto Cristo perquè a les eleccions del febrer 36, l'únic lloc on van guanyar els socialistes va ser a Manacor. Ell va pensar que si desembarcava allà la gent es posaria al seu costat. Jo record passar una camionada de detinguts que deien: *Sortiu, sortiu, mos duen a matar!* Clar aquella

pobra gent es pensava que només cridant així que la gent els faria costat. I els van dur a matar, i redeu si els van matar! De nit dormia sentint la metralladora. No tan sols això, dins la meua família tenia mon pare, guàrdia retirat, a qui van mobilitzar i un vespre van venir a cercar la meua tia per dur-se-la a la presó. Ja t'ho pots imaginar: mon pare a la dreta i la tia a l'esquerra. Horrorós.

**\* Quan éreu al.lotots, vàreu fer moltes barrabassades?**

No! Comparat amb el que fan avui, nosaltres érem àngels. Erem uns angelets de pa amb fonteta. A més has de tenir en compte que la postguerra va ésser molt, molt dura. Vàrem passar una fam horrorosa però, un moment, sense adonar-nos-en. Jo al menys no ho sabia. Em vaig adonar que havia passat gana quan ja era molt gran. Quan vaig ésser per França, per Catalunya... i veia aquella gent que menjava i com menjava. Per exemple, pa amb oli ja era un luxe. Pa amb oli amb tomàtiga ja era un refinament. Ara imagina't me'n vaig a Catalunya i veig que es fotien pa, oli, tomàtiga i després dues tires de cuixot. Hòstia tu! Heu de tenir en compte que jo tenia vint anys i encara no sabia què era cuixot. Només n'havia vist al cine però cuixot de bondaveres no n'havia vist mai. De la nostra generació, per qüestió de la fam, o n'han sortit molt forts de resistència o n'han desaparegut com a mosques.

**\* On vàreu estudiar?**

Vaig fer el batxiller a Manacor.

## "LA VERTADERA INFLUENCIA VA ESSER QUE ANAVA A FER ESCOLA A FORAVILA"

**\* Quines coses us van influenciar en aquell temps, heu parlat del cine?**

A mi la vertadera influència va ésser que anava a fer escola a foravila. Mon pare amb el retiro guanyava quaranta duros al mes. Això abans del 36 era una fortuna. Podia gastar set pessetes cada dia i això era una animalada. Clar, després de la guerra això va tornar no-res. Com és natural tots havíem d'ajudar una mica a la casa. El que més em va influenciar era que anava a fer escola per foravila. Vaig anar als llogarets de Can Prim, Son Banya i Son Rector. Tenia dotze o tretze anys. Bé tot va començar quan jo tenia devers uns onze anys, l'any 1941, a Manacor van organitzar una orquestrina de ball. El director era en Jaume Vadell, el qui va tocar el violí durant molts d'anys a les coves de Manacor. Van anar a veure mon pare i li van demanar si podia fer-los d'animador i tocar el garban. Aposta hi ha un poema que diu: **Negret de Guinea, passaforadí, que toca el garban.** Amb onze anys vaig anar a cantar pels pobles i les verbenes amb aquesta orquestra. Però hi va haver un professor de l'institut, don Joan Bonnín, que va agafar mon pare i li va dir que ho deixàs anar. Va aconseguir una beca de l'Ajuntament perquè jo estudiàs i fes el batxiller. En acabar-se els ingressos de l'orquestrina vàrem haver de cercar una altra cosa i això d'anar a fer escolar a foravila va ésser decisiu.

**\* Per què?**

Va ésser quan jo vaig entrar en contacte amb la gent del poble perquè com comprendràs jo no era Guillem, era *Guillermo*. Feia escola a al.lots que havien d'anar a fer el servici. No sabien ni llegir ni escriure. Jo els ensenyava a sumar, restar i a saber escriure una carta per quan s'anassin fora de Mallorca. Això els feia una portremenda, una por cerval. Hi va haver una quinta que va fer set anys de servici. Al vespre, després d'haver





acabat a l'institut, m'embolicava una manta i trip a trap me n'anava cap allà. Aquí va esser quan vaig entrar en contacte amb els mallorquins de bondeveres.

**\* Explicau-mos-ho**

Mira, al vespre, en haver acabat la classe, sempre es treia el guitarró. Mentre féiem escola, les dones velles pelaven ametlles. I en acabar la classe sempre treien el guitarró i feien una mica de ball de bot. I gloses. Perquè no te tenien cap respecte ni un perquè fossis mestre. Si no eres glosador, als seus ulls no eres res.

**\* Per a ells la cultura era ser glosador.**

Efectivament. Si no sabies fer gloses ja podies saber sumar, restar... i vengia, que el mestre en digui una i vatuadell que el mestre en digui una. Però al final vaig descobrir una cosa que m'ha servit estilísticament tota la vida. Vaig agafar el desllorigador i llavors ja vaig esser un glosador de primera. El secret que vaig descobrir va esser que per fer una glosa no has de començar a pensar els dos primers versos sinó els dos darrers. Comprens? O sigui, jo vull dir que en Toni és colló. Llavors els dos versos primers no compten. Pots dir el que vulguis. Ho entens? **Jo tenia un caballó l'altre dia que semblava, Toni a mi me semblava que ja eres massa colló.** Fixa't que s'ha arribat a dir que el surrealisme va néixer a Mallorca perquè si agafam les gloses, els dos versos primers no tenen res a veure amb els darrers. **Ses muntanyes de Menorca són ses més altes del món, però el que de veres volen dir és que de tan altes que són veuen Mallorca.** Això darrer és el que volen dir. De la resta se'n toquen els collons. **A damunt es puig de Randa vaig anar a pasturar el mul, i a una al.lota amb pèls pel cul sa mare no la comanda.** Clar! Vaig descobrir el truc i vaig dir: ueeepp! Ja no me fotran més! Vaig prendre el tranc i em vaig fer un glosador de primera. A partir de llavors vaig esser un mestre respectat.

**\* Qui feia les gloses?**

Tots. Els vells, els padrins, els joves. En acabar treien el guitarró i començaven a tirar-se fisconades, a fer gloses de picat...

**"A MI M'ENTUSIASMAVEN AQUELLES CANÇONS POPULARS"**

**\* I cantaven també?**

Sí. A mi m'entusiasraven aquestes cançons populars. Les vaig començar a escriure. En vaig omplir un caramull de plaguetes. Jo hagués hagut de pagar en comptes de cobrar i no te pensis que pagassin molt. Més que res era que te donaven una sobressada, un pa...

**"LA GRAN SORT D'AQUELLA GENT ERA QUE NO HAVIA ESTAT CONTAMINADA PEL FORASTER"**

**\* Vós va influir molt entrar en contacte amb aquesta vena popular?**

Totalment. Vaig entrar de bondaveres en la vena d'aquella gent. Vaig aprendre el que volia dir fer feina, estimar els animals, la terra; aquella cosa que tenien quan un marge s'havia esberlat una mica. Eren analfabets però estaven molt culturalitzats. Tenien arrels. La gran sort era que aquella gent no havia estat contaminada pel foraster. No havien anat mai a escola, per tant eren mallorquins purs. Aqueixa va esser la gran importància. Per primera vegada em vaig trobar amb un poble sense contaminar. Allà no hi havien arribat ni l'escola ni els diaris forasters, res. Ara ja no en deuen quedar i si en queden són molt pocs.

**\* I què pensaven d'això d'anar a servir a l'exèrcit**

**espanyol, un exèrcit foraster que els tractava com a carn de canó?**

Tenien una por horrorosa que els enviassin a fer el soldat per les Amèriques fosques, que deien. Havien d'anar *allà deçà la mar* i això per a ells era horrorós.

**\* Quan vàreu començar a escriure en català?**

El primer que vaig fer va esser recopilar les cançons populars. No tenia punyetera idea d'escriure en català i ho escrivia així com me semblava. Ens inventàvem una ortografia nostra.

**\* A l'escola el català estava proscrit i perseguit. Llavors tot es feia en foraster.**

Es clar. Al curs de quart, quan vàrem començar a fer literatura, hi havia una assignatura que es deia *Preceptiva literaria*. Perquè vegis com anaven les coses en aquells temps, te diré que el professor en deia *Perspectiva literaria*. Me'n record que quan hi havia els exemples d'estrofes, a mi m'era molt més fàcil fer-na una perquè ja tenia el sentit del vers i del ritme. A mi m'agradava fer poemets. Anaven collonuts per lligar amb les nines. Això va esser un dels motors. Va esser aquí també quan va començar l'esquizofrènia. O sigui que quan jo havia de fer coses meves les feia en mallorquí en canvi a l'escola, quan s'havia de fer un *soneto*, per exemple, s'havia de fer en castellà. Era allò que en deia Joan Alcover: a la cuina i per fer de criada teníem el mallorquí però és clar, després un *soneto* no es podia fer en mallorquí, s'havia de fer en foraster. I a una nina, com comprendràs, no li havies de donar un poema en mallorquí sinó en castellà perquè això donava categoria. En aquell temps a la nostra llengua li dèiem mallorquí, de català no sabíem ni on era Catalunya. De la nostra llengua, de la nostra història, ens ho amagaven tot.

**\* L'Expressivitat, la a riquesa de llenguatge que hi ha en els vostres llibres vós vénen del contacte amb aquells mallorquins de foravila no contaminats de foraster, no?**

Clar. Es evident. A més de cantar aquella gent sabia i cantava romanços. Me record que en contaven un d'en Jordi Roca: **Madona des Caparó, en Jordi Roca vos crida assegut a sa cadira que vos demana perdó.** Aquella història em va impressionar molt. Era d'un home a qui havien donat garrot. I vaig posar-hi música sense més importància. Bé, després d'això vaig acabar el batxiller, em vaig fer mestre perquè mon pare me va dir que me'n podia anar quan volgués de ca meva però amb un ofici o una carrera. En aquells temps es feia un batxiller llarg i en acabar amb un sol examen, si l'aprovaves podies sortir mestre nacional. Aleshores jo devia tenir devuit o denou anys.

**\* Tenieu ganes de partir?**

Tenia unes ganes horroroses d'anar-me'n. Volia anar a córrer món. Te contaré una anècdota molt bona perquè vegis el caràcter que tenia mon pare. Jo vaig néixer el 23 de març i en aquell temps per partir havies de ser major d'edat. El dia que feia 23 anys, vaig estar tot el vespre esperant, esperant i clar quan toquen les dotze me'n vaig a mon pare i li dic: *-Adéu, me'n vaig.* I a on vas, me diu. I jo, amb la xuleria pròpia de joventut, dic: *jo som major d'edat i puc fer el que vullguil!* I ell me diu: *-Ueeeeeep menut! Espera't una mica! Encara no són les dotze perquè anam dues hores avançats. Es hora nova.* I el cabró em va fer estar dues hores més allà. *(Ha ha ha!)* Em vaig empenyar molt però és una de les coses que record amb més carinyo de mon pare.

**\* I vàreu partir?**

No, encara no. Vaig fer un parell de feines per allà. Vaig decorar olivera. Pintava caletes i pagesetes. Aleshores érem als inicis d'aquesta indústria de souvenir. Llavors vaig entrar a fer feina a un bar que hi havia devora *Ses perles*. Se deia *Granja Palau* i els

turistes que anaven a les coves del Drach s'hi aturaven molt. Hi vaig fer de caixer. Després vaig fer feina al *Servicio nacional del Trigo*, o sia els pagesos havien de declarar la collita i aleshores havien d'entregar una part al magatzem. Era el temps de l'estraperlo. A mi el que me va anar bé d'això era que recollíem el blat a Manacor i a Felanitx. Cada mes havíem d'anar sis dies a Felanitx i hi quedàvem a dormir. Això va esser la primera independència que vaig tenir. Dormir fora i menjar en una fonda a mi m'entusiasrava.

**\* Quan vàreu partir?**

M'acubava. Me record que inclús amics meus, sobretot en Guillem Fal que encara és viu, me deien: *- Guillem, ves-te'n, ves-te'n!* Veien que m'acubava i que me faltava espai per poder eixemplar les ales.

**\* I el bot, on el vàreu pegar?**

Com és natural, me'n vaig anar a conquistar el món. I així mateix vaig arribar enfora: vaig arribar a la porta de Sant Antoni *(Ha ha ha!)*.

**"NOSALTRES EREM DELS TEMPS DURS. EREM ROSTITS, BEATNIKS"**

**\* En aquells moments érem als inicis del turisme, no?**

Sí, però molt poc. Així i tot allò va esser un incentiu per estudiar idiomes. De Palma me'n vaig anar a córrer per Europa. Perquè, és clar, per viatjar o has de tenir duros o no n'has de tenir cap. I jo com que no en tenia cap me'n vaig anar a córrer com una espècie de Jack Kerouac. Els hippies van venir després. Nosaltres no, nosaltres érem dels temps durs. Erem rostits, *beatniks*. El joc que estava de moda a Amèrica i que també va arribar aquí era el *chicken*. Posaves la mà i l'altre amb el cigarret t'anava cremant fins que deies *chicken*. I el que deia basta havia fet el gallina. Això es veu molt bé a la pel·lícula de James Dean *A l'Est de l'Eden*. Es tractava de demostrar que un tenia més collons que Cristo. Aquest era l'assumpte. També era el temps de Hemingway, el supermasclé. Bé, idò sí vaig recórrer tot Europa, vaig fer de vermador i vaig arribar a acabar en una mina de carbó a Lorena.

**\* Voleu dir? Vós heu dit altres vegades que la vostra afició era viure.**

Sí, sí. Segurament m'hagués quedat per allà però era quan hi començava a haver merder per Algèria. Me varen venir a veure uns quants algerins que feien feina a França i me varen dir: *- Està molt bé això que fas tu, tu faràs feina, faràs un raconet i quan Algèria sigui independent te n'aniràs allà, montaràs un negociet i collonut. Ara però hi ha gent que està morint per allà i per mor d'això has de cotitzar i passar-nos uns doblers.* Jo vaig amollar però és clar darrera aquests en varen venir uns altres. Allò se va embrutar molt, me varen amenaçar i me varen arribar a pegar i és clar vaig venir cap aquí a tocar mare, a carregar les piles.

**\* Amb qui vàreu contactar aquí?**

Amb els poetes nous com en Llopart però més que res amb en Jaume Vidal que era manacorí. A Manacor havien organitzat uns Jocs Florals, a mi me varen donar dos accésits, a en Llorenç Mojà la Flor Natural i l'Englantina d'Or o no sé què, a en Jaume Vidal. Vàrem entrar en contacte. Xerràrem i em vàrem dir que organitzaven un homenatge a Rimbaud. En Jaume Vidal renyava tothom, sobretot com més t'estimava més te renyava. A mi em va renyar i me va fote un escàndol quan li vaig dir que no sabia qui era Rimbaud. Bé li vàrem fer un homenatge i jo vaig traduir un poema seu al català. Això era l'any 1954. També varen traduir Rimbaud en Llopart, en Jaume Vidal, en Llorenç Mojà, en Sanchis Guarner...

Continuarà

# Psalm per demanar aliança a Déu per una Catalunya plena i lliure

Preguem, catalans, valencians i mallorquins:

Clam de tot cor. Senyor, escoltau-me, vull complir la vostra Llei.  
 Us invoc: salvau-me; guardaré el vostre pacte...  
 Vós m'estimau: escoltau el meu clam!  
 Dau-me la vida...  
 Els meus astuts perseguidors, malèfics (PP-ABC), són prop, ells, qui estan lluny de la Llei...  
 Mirau les penes que sofrec, i alliberau-me'n... Feu plet a favor meu i defensau-me...  
 La salvació és lluny dels injustos, car no mediten els decrets vostres.  
 La vostra tendresa, Senyor, és gran...  
 Ni que sien tants els enemics qui m'acacen... Em repugna aquesta gentota qui he vist apostar (contra Catalunya) sense fer cas de les promeses vostres.  
 La paraula vostra neix de la veritat...  
 Quan els governants (Franco i Roldán) m'acaçaven sense causa, i mon cor temia per les vostres promeses, la vostra paraula em feia tan feliç com l'home qui gran boti troba...  
 Tenen molta pau els qui estimen la Llei; res no els farà ensopegar...  
 Deixau entrar davant de Vós ma súplica, ... Donau-me la llibertat (d'Espanya).  
 Tenc a flor de llavis la lloança...  
 La meua llengua (catalana) canta vostres promeses...  
 Que vostra ma estigui a punt per ajudar-me ... M'havia allunyat com una ovella perduda: veniu a cercar el vostre servent...  
 (Finals del Psalm 118-119)

Aquell qui no s'ajuda amb el seu treball és germà de qui es destrueix ell mateix. (Proverbis 18:9)

Jo, en qui rau més sovint l'odi i l'ira, anhel d'unir-me a Vós, qui sou amor intrínseca.  
 Vindicau-me, Pare, i apartau-me de la persona menyspreable que port a dins de mi.  
 Enviau la Vostra claror i la Vostra Veritat. Que em condueixin cap al gran sacrifici que prepararà per nosaltres (en la creu) Jesús el Messies, el Vostre Fill i germà nostre.  
 (Oració dels màrtirs lituans sota l'ocupació russo-stalinista.)  
 Prec per tots els valents que compleixen llur deure segons llur enteniment.  
 (James Connolly, dirigent obrer i independentista irlandès afusellat l'any 1916 pels ocupants anglesos.)

La ciència infla, però amor fa créixer. (1a. Corintis 8:1)

Sempre ha guanyat qui sap estimar, suportar i perdonar, no pas qui millor s'ho sap tot i tot ho judica.  
 (Herman Hesse, escriptor alemany).

La malaltia occidental exigeix un tractament més afectiu que no pas intel·lectual.  
 (A. Comte)



## Clam i súplica

Tota nació sol tenir ses seves forces armades; seran elles ben emprades per lo que puga sortir. Per s'orde intern servir tindrà molta policia, sa secreta que vigila sa droga i s'assassí.

Grossa responsabilitat tindrà aquesta secreta, a l'esquerra i a la dreta lluita contra es camuflat; està ben organitzat pel negoci, i matar; a res pietat tindrà: va contra sa humanitat.

De temps enrera hi ha hagut policia dins Espanya, que an es ministre delata lo que sol sortir de punt; per evitar tots disgust, se mira d'evitar-lo; se dóna persecució un tot sol o en conjunt.

Dins Espanya se formà una organització per perseguir s'infractor que se dedicà a matar. Nom de GAL se li posà per exterminar sa plaga; ara una gent treballa per seu servei castigar.

Uns senyors molt fort lluitaren contra s'exterminador perquè dins nostra nació ses gents tranquil·les estassen. Cap moment no se pensaven es càstig que han rebut; un jutge ell ha volgut, que dins presó los tancassen.

Són des partit socialista, de grossa elevació

que li han fet es favor; lo han canviat de via; ell cap moment pensaria que aquest cas li hagués passat: ell qui havia honrat es càrrec que exercia.

Aquest jutge s'ha empenyat a castigar qui voldrà; sa llei seva vol posar, lo que li passa pes cap. Però va equivocat, sa raó triümfarà; un barullo se mourà; es moment està pensat.

Es poble espanyol votà es partit socialista que tragué sa majoria per sa nació governar. És clar que sempre n'hi ha que fugen des botador, però tot lo infractor, no res pogué camuflar.

En Felip González és un home ben preparat; això ho ha demostrat a ell no l'assusta res. Tot el món bé el coneix; li donen sa preferència, a tot posa resistència, lo que vol ho aconsegueix.

Per s'estat ell ha lluitat amb sa seva astuta manya; de partit molt grossa guarda li crien dificultats; el tenen acorralat, li retreuen tots defectes; ells tampoc no són perfectes: no ho és ningú que és nat.

A davant es rebomboris que han mogut sobre es GAL, per sortir-ne triümfal se cobriria de glori. Posant es seu repertori

de fer unes eleccions, demanar opinions tendria grossa victori.

Tota sa gent que votàs damunt seva consciència demostrà seva creència que sa droga s'acabàs; es lladre molt se frenàs, i és gros estafador; això seria un factor, que tothom ho recolzàs.

No volen fer eleccions, per renovar es partits? que surten ells preferits per dur ses direccions? Tiren un munt de milions sense gens de consciència i no es sol dur s'advertència de buidar fort es caixons.

Uns nous senyors sumaran a ses llistes des cobrar; només pes fet des xerrar quan al Congrés s'asseuran; ses bragueses se trauren fent-se molt grossa contrari. Si d'això feim inventari, tots ells molt concordaran.

Sa tant greu situació que sofreix molta de gent, es fet el tenim present, s'aturat fa escarrufó: sumarà quatre milió a dins curta temporada. quin partit tendria manya de resoldre aquest factor?

Sa pesseta ha drogat podem dir, a tot vivent; aquest fet està present, per ser grossa veritat. S'ha perdut sa dignitat, sa vergonya i es respecte: a ló que s'està alerta; robar lo que té es veinat.



Es Gall

## Vida i miracles de Gabriel Cañellas

II  
 Poc després de l'any vuitanta, just President estrenat, començà a estirar la manta cap a ell i res l'espanta al President desgraciat.

Zeus i Torcal, les empreses familiars del President, varen veure prest comeses les primeres endemeses...  
 Cañellas era el Gerent!

Per "allà" es passà les normes. Guanyant molt ja estava bé! Mai guardarà legals les formes i del Govern les reformes ell mateix feia... I olé!

Donà subvencions en massa: dos milions a Fontanet, amic seu de s'Ullapassa, si d'olivar feia net. I n'hi havia d'oliveres amb ses soques vertaderes? Una tan sols? Ca, barret!

Reparteix i no ho amaga, si se tracta d'un amic, i el ciutadà sua i paga per engreixar el "cacic".

Cal retirar de la casa el President corromput; si el poses dins una vasa o el tornes votar, tros d'asel, culpable et fas de l'engrut.

Hora és que surti llum clara amb molts colors blaus, marins...  
 Com un jutge sense tara,

ets tu qui ho podrà fer ara, votant partits mallorquins.  
 (continuarà)

Construcció i reparació de tot tipus de portes enrotllables, basculants, ballestes i practicables barreres, etc., serralleria en general

**TOT EN PORTES**

**CASTELLÓ**

Portes automàtiques amb comendament a distància o claus. Panys de seguretat. Portes blindades  
 C/. Antoni Ribes, 29 C.  
 Telèfon 462555. Mòvil 908437056  
 07006 Ciutat de Mallorca

## Diversitat en la unitat

En entrar el duc de Bervick, general en cap de les tropes franco-espanyoles al servei de Felip V, a València, digué una frase molt significativa i de transcendència fins al dia d'avui per els Països Catalans: «Este reyno ha sido rebelde a Su Magestad y ha sido conquistado, habiendo cometido contra Su Magestad una grande alevosía i así no tiene mas privilegios ni fueros que aquellos que Su Magestad quisiera conceder en adelante».

Era l'any 1789, quan, les autoritats borbòniques, demostrant l'animadversió que sentien contra la cultura mallorquina, un síndic presoner informà al rei sobre la necessitat d'implantar bones escoles de primeres lletres per ensenyar el castellà i afegeix que mentre no s'estableixi un sistema semblant a l'establert al País Basc, que suprimia l'eusquera, «nada adelantaremos, todo será ignorancia y preocupaciones nocivas al estado y a la causa pública, ni se harán progresos en las artes y ciencias ni mejoraran las costumbres, algo góticas y africanas aquí».

El decret preparat al Consejo de Castilla i promulgat el dia 15 de gener de 1716, en l'article 4t diu que «las causas de la Real Audiencia se sustanciarán en la lengua castellana». Mesures complementàries, dictades després, incidien en idèntica preocupació contra la llengua del país conquerit, quan s'encarregava a l'autoritat militar que estimulés la introducció de la llengua castellana, però de forma subreptícia «para que se logre el efecto, sin que se note el cuidado».

No és pas necessari d'entrar en altres consideracions sobre la marginació patida per les diverses nacionalitats de l'Estat espanyol, imposada pel centralisme de l'Estat. Donats els nous aires que bufen al llarg i a l'ample de la pell de brau, és convenient que els cristians espanyols comencem a pensar seriosament sobre la realitat de la diversitat cultural existent.

Jordi Ventura, autor del llibre *Els heretges catalans* diu: «La implantació de la República i l'Estat d'autonomia tornà a recordar als dirigents de la «Societat Bíblica i Estrangera» que a Barcelona es parlava una llengua dita catalana.»

En citar aquestes paraules de l'historiador català, no vull únicament recordar els missioners estrangers que treballen en aquestes terres, l'existència d'un poble, el català, que té una llengua pròpia i unes característiques ètniques i culturals peculiars, sinó que existeixen altres pobles com el galleg i el basc que esperen rebre el respecte i la simpatia que les seves particularitats nacionals mereixen.

Per aquestes raons, exhort al cor amorós de tots els cristians, que tinguin en consideració l'existència de les diferents nacions, per tal de fer justícia a les legítimes aspiracions d'aquests pobles.

Parafrasejant Pau, podríem dir de les nostres comunitats cristianes, que no hi haurà «ni català ni castellà, ni galleg ni basc, sinó Crist en tot i en tots». O. Perera. Presència Evangèlica

**Necessitam promotors i promotores de l'ESTEL als diferents pobles i ciutats de Mallorca i de la resta dels Països Catalans. Telefonau al 971 - 26 50 05**

L'esperit republicà

## El crepuscle encén estels (I)

Joan Quetgles Professor de Filosofia d'IB



El títol és manllevat d'un llibre de poemes del gran Miquel Bauçà. El llibre és ple de versos estremidors, i particularment suggerent, però *el crepuscle* que tractaré aquí és d'una altra naturalesa, si bé no aliè al batec poètic. Ho hem d'entendre com *El crepuscle de l'Imperi*. De fet, allò que s'acaba definitivament és l'esperit imperial i la classe paràsita que el sosté. És la fi de l'Imperi allò que permet que els *estels* es facin visibles. Amb el crepuscle s'encenen els estels, i mostren una lluentor pròpia i magnífica; per la qual cosa, és mal de fer establir preferències o un ordre jeràrquic raonat. Procuraré descriure alguns d'aquests estels, i de quina manera favorable influeixen sobre el destí de Catalunya.

**El primer és l'estel de la veritat.** Perquè pugui lluir aquest estel sobre el cel de Catalunya, és urgent i necessari que els ciutadans destapem i denunciem el manteniment dels mecanismes d'opressió heretats dels franquisme; i també les formes de domini de l'oligarquia castellano-andalusa, la classe a esvaïr. Ells, els oligarques, continuen controlant els mecanismes essencials del Poder. Hem de veure que han construït un immens temple dedicat al culte de la *mentida*. La seva mentida s'ha mantingut gràcies a un gran suport material. Però el despertar de les classes populars catalanes fa inútils els esforços materials dels enemics. Ells neguen l'existència de la *Nació Catalana*, així com la lluita de classes.

Aquest estel de la Veritat ha de mostrar —mostra ja— que la veritat no pot ser vençuda per la mentida. (Per cert, va ser magnífica la manifestació contra l'Ordre d'en Rotger. Després de seixanta anys d'escola espanyolista, la resposta a les manipulacions del PP fou una manifestació de 3.000 estudiants. Ei, amb tot d'obstacles per frenar-la Un dia haurem de veure quina és l'estratègia secreta dels col·legis de frares i de monjes). Que la seva ingent acumulació d'instruments materials per amagar la veritat acabarà com a material d'abocador, brut i fastigós. Vegem com va aquesta primera destapada que propòs a la vostra consideració, amics lectors. Hem d'anar ull viu, i comprovar de quina manera s'afebleix el nostre enemic. Hem de veure que la Dialèctica és inexorable: com més reforça els seu poder material l'oligarquia hispana, més cau dins la teranyina de la mentida, i més feble es fa a la veritat de la nostra denúncia. Hem d'entendre, amics, que l'estel s'encén, i que la seva llum és la nostra veritat. Us convid a participar en una pràctica de destapar i denunciar un dels seus instruments pel manteniment de la mentida. Us propòs l'anàlisi d'un llibre de text d'Història de la Filosofia, llibre de text oficial, aprovat pel Ministeri d'Educació i Ciència. És el llibre de text de l'editorial Anaya, la més poderosa de les editorials hispanes de llibres de text. Els noms dels autors són en J. M. Navarro Cordón, catedràtic de la Universitat Autònoma de Madrid, i en Tomás Calvo. Haurem de veure que aquest llibre d'Història de la Filosofia —com en general els llibres de text d'Història hispanes— mostra a bastament la pervivència dels instruments franquistes, què dèiem. Em permetreu que estableixi un cert ordre, que fa així:

Primer. Aquests autors, en Navarro Cordón i en Calvo ja eren catedràtics i ja feien llibres de text en plena època franquista, és a dir que eren instruments del Poder material de l'oligarquia en temps de Franco.

Segon. Ulls vius, amics! Comproveu el paral·lel entre les dues sobrevivències: l'oligarquia continua administrant el Poder; continua mantenint els seus interessos ideològics; i, per tant, manté intocats *els seus*

*autors de llibres de text*. Té el control de les editorials i dels llibres de text oficials aprovats pel ministeri socialista als anys noranta!

Tercer. No és el cas que aquest llibre d'Anaya sigui particularment conservador. N'hi ha de molt pitjors. És un arquetipus del que és el llibre de text corrent de l'ensenyament hispà.

Quart. *La marca de la casa*. Una exaltació permanent d'un espanyolisme ranci d'acord amb l'aristocràcia. La resposta que hauria de provocar tant a catalans i a estrangers és allò de «*endarrera aquesta gent tan ufana i tan superba!*» del nostre Himne. Per aprofitar l'espai, vegem una ràpida llista d'*espanyolades*.

Cinquè. Fan una sacralització del concepte d'«Espanya», a la manera del discurs d'en José Antonio. Fan un ús màgic, fetitxista, de les paraules de la llengua castellana. Fan com una mena de conjurs per mitjà dels quals s'apoderassin de la realitat històrica; com si per mitjà de paraules i expressions magnificassin el seu Imperi i la «glòria» dels seus avant-passats.

Sisè. Fan idolatria d'una «*Espanya Eterna*»; així és habitual l'ús d'expressions falsificadores de la realitat històrica: «*Espanya*» romana, E. visigoda, E. musulmana. «*La Reconquista española*», «*El Descubrimiento*». Anacronisme: fan espanyols els personatges històrics nascuts a la Península Ibèrica, abans de l'existència de l'Estat espanyol.

Setè. No aconsegueixen amagar les seves simpaties per les «gestes intel·lectuals» del catolicisme *versus* el protestantisme. Suport a les filosofies idealistes. Miren de salvar l'autoritat de sant Tomàs. Procuren reforçar la grandesa de Sócrates, Plató i Aristòtil enfront dels insignificants «sofistes». Pel contrari, entre els anglesos i nord-americans és fàcil trobar exposicions on es denuncia el reaccionarisme dels «tres grans», i on els dits «sofistes» són reconeguts per allò que realment eren, com els autèntics representants del pensament de la *polis* democràtica.

Setè. Particular esforç per amagar el més petit vestigi de la nació catalana i de les seves glòries. Fins i tot s'atreveixen a ignorar en Ramon Llull. Ni una línia. Etc, etc.

Final. Allò que importa assenyalar és que el llibre de text d'Anaya és una demostració de la feblesa del sistema. Els estudiants hispanes tenen una informació molt manipulada de la Història i del Món. Els sistema els continua oferint una *filosofia de valors aristocràtics*. El resultat és la mediocritat intel·lectual.

Aquest sistema continua impedingent el sorgiment de noves formes de fer ciència històrica o social. És el conjunt de tots els intel·lectuals i científics de l'Estat que pateix les conseqüències de l'alienació ideològica.

La llum d'aquest estel ens mostra que ells, els oligarques i els seus criats, són realment els febles, perquè el seu camí és el de la falsificació i de la mentida. Els seus milers i milers de funcionaris i de «savis» que cultiven les espanyolades fan uns productes intel·lectuals sense valor, inútils, tòpics, tradicionalment desacreditats dins Europa.

Hem de rebutjar i trencar l'eix estratègic de l'oligarquia. Hem de rebutjar tot tipus de tractament etnogràfic del conflicte. Hem de denunciar la falsa confrontació entre catalans i espanyols. Hem de considerar que les classes populars castellano-andaluses també es veuran impel·lides per la Història a fer una radical negació del Poder dels «*señoritos*», i llençar a l'abocador tot aquest espanyolisme estantís i idiota.



## La Inquisició i la tortura (II)

### L'esclavatge

\* Alexandre III (+1181). «Si són capturats (els col·laboradors dels turcs) seran entregats com a esclaus als seus captors». Concili Later. III any 1179. (CHC, 281)

\* L'actitud general de l'Església envers l'esclavatge queda ràpidament definida pel fet que era propietària d'esclaus. El papa i els bisbes, abats i rectors... tots tenien esclaus... L'Església fins i tot condemnava aquells que induïen els esclaus a desobeir o a fugir (CHC, 280)... Un concili local va promulgar aquesta llei: «Es nega la comunió a l'esclau fugit, mentre no retorni al seu amo». Així mateix al Lateranense IV, Lyó i Lyó II. Quatre concilis «ecumènics» sancionant la pràctica de l'esclavitud i fent ús d'ella com a dissuasió! (CHC, 281)

\* Nicolau V (+1455) pel breu *Divini amore communiti* (16 de juny 1452) autoritza plenament a Alfons, rei de Portugal, «per invadir, conquerir, capturar i subjugar... els regnes... i els dominis, terra i possessions dels sarraïns, pagans, infidels i enemics de Crist, i per subjectar les seves persones a esclavatge de per vida». Aquesta facultat li és ratificada dos anys més tard per la butlla *Romanus Pontifex*.

\* En temps d'Innocenci VIII el rei Ferran d'Aragó regala cent esclaus al papa i aquests els reparteix entre els cardenals i la noblesa romana. (CHC, 283)

\* Alexandre VI (+1503) concedeix als Reis Catòlics... el poder de subjectar els seus habitants... els indis d'Amèrica. (CHC, 283 i Or, 41)

\* Pau III (+1549) va suprimir la manumissió dels esclaus «per com de bé que van per fer prosperar el país». (NHI, 136)

\* Pius V, sant (+1572). Posseïa quatre-cents esclaus, la major part d'ells turcs. Després de la victòria de Lepant, n'hi regalaren cinc-cents més. (NHI, 196)

\* Urbà VIII (+1644). Compra esclaus als Cavallers de Malta, per al seu servei. (NHI, 196)

\* Pius VI (+1799). Empra esclaus per les seves galeres, els encadena durant la nit... quant, per aquell temps, les grans potències europees ja havien abandonat aquests usos. (CHC, 280)

\* Els esclaus estaven asseguts d'esquena contra la paret subjectats per unes argolles al coll i als braços. Se'ls alliberava una volta al dia a fi que fessin les seves necessitats. En general els esclaus vivien en una misèria repulsiva, a causa de la manca total d'higiene... Moltes vegades en una casa hi havia tota la família: el pare, la mare i els fills, però per dur-los a Amèrica això depenia dels compradors. El pare el duïen a Luisiana, la mare al Brasil i els fills a Cuba. Sortien d'aquí amb números i no amb els seus noms africans... El valor del nin depenia de la seva dentadura i el valor de la dona dels seus pits... els palpaven com al bestiar per permetre als comerciants europeu jutjar sobre la musculatura de cada u... Els ioruba eren considerats com a bons reproductors i eren denominats mascles o sementals.

En un anunci publicat a l'Amèrica del Nord: «Charleston, 24 de juny 1769. SE VENEN, dijous 13 d'agost que ve, UNA CARREGA DE NORANTA-QUATRE NEGRES SANS I ROBUSTS, consistent en 39 homes, 15 nins, 24 dones i 16 nines, duts de Serra Lleona pel bergantí «Dembia». Durant els segles XVI, XVII i XVIII, comerciants catòlics anaven a l'Àfrica a caçar negres que, conduïts en condicions infrahumanes a les colònies, eren venuts com si fossin bestiar. Mai no va sortir una protesta clara i contundent per part de l'Església. Per a vergonya de l'Església, les primeres protestes no sortiren d'ella, sinó d'homes de la «il·lustració»: Montesquieu i altres. Les primeres manifestacions del moviment abolicionista vingueren de part no catòlica: foren els quàquers anglesos, el 1671. Mentrestant, cent anys més tard, l'esclavatge encara era florent als Estats Pontificis. Fou a començament del segle XIX que l'Església va pujar al vagó de cua del moviment. Traduït del llibre *Transparencia en la cumbre* de J. Rovira Tenas (Balanyà)

# Sobre la qüestió nacional

*A l'aplec de les comunitats cristiane populars a Castelló de la Plana, amb ocasió de la diada nacional dels valencians, el dia 3 d'octubre de l'any passat, Agustí Flors presentà una ponència intitulada «Reflexions sobre la qüestió nacional arran del 9 d'octubre» que creim d'interès per els nostres lectors.*

### Introducció

En el moment actual és ben oportú fer una anàlisi de la història de la humanitat. I això perquè, després de l'esfondrament dels sistemes comunistes i després d'unes expectatives de gran optimisme, assistim perplexos al naixement de conflictes que no havien estat previstos: els conflictes nacionals.

Que els citats conflictes no haguessen estat previstos és un fet inquietant i aparentment incompreensible. D'alguna manera la majoria dels intel·lectuals i polítics, tant de la dreta com de l'esquerra, havien fet una lectura molt parcial de la història universal i la seva anàlisi de la persona humana i dels elements que en mouen l'actuació era inexplicablement simplista. Què havia passat?

Ben senzill: els esmentats polítics i intel·lectuals havien ignorat conceptes elementals que eren ben coneguts en el pensament filosòfic des dels temps de l'antiga Grècia. Són els filòsofs grecs els primers que descriuen l'ésser humà com constituït per tres elements o dimensions: el desig (tenim necessitats i desitgem cobrir-les: aliments, vestit, etc), la raó (ens fem preguntes sobre la realitat del món i aconseguim el coneixement d'aquesta realitat) i una tercera dimensió que anomenem *thymos*, i que segons les diferents èpoques ha rebut distints noms («honor», «amor propi», «dignitat»). Modernament, a partir de Heguel, el *thymos* és definit com «el desig de ser reconegut que totes del dones i homes portem dins».

Una part de la conducta i de la història humana es pot explicar per una combinació de desig i raó: el desig porta l'home a satisfer determinades necessitats mentre que la raó li marca la millor manera d'aconseguir-les.

Però la major part de la conducta i de la història humana és incompreensible si no s'introdueix en l'anàlisi la tercera dimensió (diguem-li «autoestima», «necessitat de reconeixement», «sentit de la dignitat», etc), és a dir el *thymos*, una força misteriosa que fa que les dones i els homes arriquem la nostra vida i, fins i tot, arribem a perdre-la per coses sovint abstractes i simbòliques, que no són la satisfacció de les necessitats primàries.

Segons Hegel, aquest *thymos* (la necessitat de reconeixement) i les corresponents emocions de «ira», «vergonya», i «orgull» són el principal motor de la histò-

ria humana, el motor que van ignorar els polítics i els intel·lectuals quan l'any 1989, en caure el mur de Berlín, van anunciar un futur bucòlic.

### Thymos i drets nacionals

Perquè tenim *thymos* necessitem ser reconeguts com a fills d'uns pares concrets i membres d'una família, amb nom i llinatges, necessitem ser reconeguts com a membres productius d'una societat (aquest és, probablement el drama més profund de l'aturat), necessitem, també que se'ns reconega, tal com som, com a grup humà diferenciat amb un patrimoni històric, lingüístic i cultural propi.

En una paraula, necessitem que aquest grup, la nostra comunitat nacional, siga degudament respectat i reconegut. El sistema democràtic basa el seu èxit en la possibilitat de diverses maneres de reconeixement del *thymos*, el reconeixement de les persones i dels grups tal com són. Els drets a opinar lliurement, a elegir els governants, a la igualtat davant la llei, són elements dirigits a satisfer el *thymos*.

La democràcia, però, també pot ser una trampa de què a vegades es val l'estat per regatejar determinats drets. I un dels drets més sovint conculcats és el dret que tenen al seu reconeixement les nacions amb cultures i llengües diferenciades de la dominant dins el territori d'aquest estat.

Tots tenim, tots sens excepció, una col·lectivitat cultural i lingüística (una nació) de la qual ens sentim part. Aquest sentiment és més o menys explícit, més romàntic o més pragmàtic, però existeix. No és veritat això que se sent en boca d'algunes persones que diuen ser únicament «ciutadans del món». Aquestes persones no vibren igual davant un poema de García Lorca o de Vicent Andrés Estellés. No s'emocionen igual quan senten una melodia o una llegenda del seu poble que quan aquestes, tot i ser bellíssimes, són d'altres llocs. I no hi falten anècdotes clarificadorres: aquests «ciutadans del món», tan reticents al nostre modest projecte de bilingüisme, estan preocupats, i amb raó, per les dificultats de la llengua espanyola a Puerto Rico, i fa ben poc expressaven la seva indignació per la possible supressió de la Ñ als ordinadors.

No ens autoenganyem amb suposades neutralitats. Només a partir d'un esforç de reflexió que clarifiqui el nostre posicionament nacional, podem començar a comprendre les persones i els grups «nacionalment» diferents a nosaltres. Només sent plenament conscients que posseïm un fort *Thymos* nacional serem capaços de respectar i reconèixer les necessitats del *thymos* nacional dels altres.

**AVENTURA I RISC**



Carrer dels Reis Catòlics, 38  
Tlf. 413905. Ciutat

**RENTADURIES**  
**ARAGÓ** SOM ESPECIALISTES  
Aragó, 61 EN RENTAT  
Tlf. 243352 EN SEC  
**URGENCIES LA UNIÓ**  
EN Reis Catòlics, 36  
3 HORES Tlf. 275888  
**CIUTAT DE MALLORCA**

Carn Capolada (11)  
Jaume Sastre

## VÍCTIMES QUE PERDONEN ELS AGRESSORS

A Portocristo ha passat un fet curiós que mereix comentar. Un home, José Rodríguez Carrillo, ha estat condemnat pels tribunals a dotze anys de presó per haver violat la seva esposa, Isabel Leiva. Davant el tribunal, la víctima de l'agressió no tan sols no va perdonar l'atacant sinó que ara es dedica a recollir signatures per demanar-ne l'indult.

Aquest fet m'ha recordat els cas dels pagesos, dels botiguers i comerciants mallorquins que voten PP. Tothom sap que Gabriel Cañellas i Juan Fageda han massacrat la petita i mitjana empresa mallorquina en favor de les grans superfícies forasteres tipus **El Corte Inglés**. Segons Afedeco, ni tan sols un bon any turístic com el 1994 ni l'apertura dels dissabtes horabaixa han aconseguit aturar la davallada de vendes del comerç tradicional. Per altra part, el foravila mallorquí ha viscut el gran col.lapse durant els dotze anys de govern Cañellas. Fa uns anys amb el que treia un parell de quarterades hi vivien un grapat de persones i es podia pujar una família. Avui en dia, per culpa del PSOE a Madrid, i del PP aquí - que tot s'ha de dir! - la mateixa extensió de terra no dóna ni per pagar el gasoil del tractor. Això no obstant, la pregunta clau és: com és possible que una dona violada acabi perdonant i defensant el seu agressor? Com és possible que la pagesia i el comerç mallorquí putejats per Cañellas i Fageda tornin votar PP?

La resposta correcta a aquests dues preguntes és vital si volem rompre el jou del colonialisme espanyol i reconduir la situació cap a la independència. Veiam,

**Primer, per què una dona violada perdona el seu agressor?** Doncs perquè la violència contra la dona és una violència acceptada socialment que s'oculta, s'amaga i es minimitza. Davant aquest fet aclaparador moltes dones es conformen a aquesta situació humiliant i perdonen els seus agressors per vergonya, per no admetre el fracàs, per por del que diran, etc. Perquè una dona denunciï el seu violador a la justícia ha de rompre amb el model social de resignació i de dependència adquirit a l'escola i dins la família. Trencar aquesta cadena de dependència psicològica i moltíssimes vegades econòmica, significa començar de zero i reconèixer que durant tota la vida s'ha viscut dins la mentida.

**I segon, per què la pagesia i el foravila mallorquí voten majoritàriament els botxins Cañellas i Fageda que els duen a l'escorxador?** Doncs pels idèntics motius que du una dona a perdonar el seu violador. Generacions senceres de mallorquins i de mallorquines han estat educats en subordinació a Espanya. Les característiques psicològiques de la mentalitat d'esclau són:

- \* Dedicar la major part de l'energia a imitar els amos i a ridiculitzar el grup d'origen.
- \* Dedicar ingents esforços a adaptar-se als requeriments i satisfacció dels dominadors.
- \* Dificultat per reconèixer-se a si mateixos com a persones amb drets i pensament propi.
- \* Submissió. Obediència. Passivitat. Estar darrera la roca. Esperit burleta.
- \* Dificultat per prendre iniciatives i assumir riscos.
- \* Sentiments d'inferioritat i d'autoodi.
- \* Manca de sentiment de solidaritat col.lectiva i refugi en l'individualisme més irreductible.

Milers de mallorquins/es continuen votant els partits espanyols PP-PSOE-IU, encara que això comporti la seva sentència de mort, perquè tant a l'escola, a la família o als mitjans de comunicació se'ls ha ensenyat un model de comportament de submissió colonial a Espanya que bloqueja els seus mecanismes de reacció. Tot això explica perquè costa tant que un esclau es rebel.li i és que per trencar amb el passat i

acceptar que tota la vida s'ha viscut dins un mentidota putrefacte anomenada Espanya, s'ha de tenir un gran valor.

## MIQUEL SEGURA, EL XUETA QUE DEFENSAVA HITLER

Divendres dia 3 de març Mallorca va viure un dia memorable. Més de 3.000 estudiants al crit **Amb l'Ordre Rotger una passa enrera**, van omplir els carrers de Ciutat i la gran majoria d'instituts van aturar per protestar contra la política nazi dels espanyolistes del PP que volen exterminar la llengua catalana i convertir Mallorca en la desena província d'Andalusia. La manifestació organitzada pel **Bloc d'Estudiants**

**Independentistes (BEI)** i que comptava amb el suport d'una quarentena d'entitats i d'organitzacions va esser un clam i una festa reivindicativa contra el racisme, el feixisme i la intolerància dels nazis forasters del PP que volen exterminar el mallorquí i substituir-lo pel foraster.

Però heus ací, que diumenge dia 5 de març Miquel Segura, a les pàgines d'UH envestia contra la manifestació i els seus organitzadors amb els següents termes: **crits d'intolerància, manipulació interessada, el fanatisme dels que vos llançaren al carrer, pedregar les vostres teulades, etc.** A la vista d'aquests mots, jo em pregunto: **¿A on treu cap que una persona com Miquel Segura que s'ha declarat públicament independentista i que ha manifestat les seves simpaties per Àngel Colom i Jaume Sanandreu, pugui defensar una organització feixista i nazi com el PP; una organització que representada pel seu dirigent Federico Trillo, ha presentat un recurs al Tribunal Constitucional contra l'exigència dels jutges a saber català? És que Miquel Segura nega el dret dels mallorquins a parlar català davant la justícia? ¿Com pot defensar Miquel Segura un giracamises, un trànsfuga, un col.laboracionista com Bartolomé Rotger que per no perdre el sou de conseller consent fer la feina bruta del PP dins Mallorca?**

Miquel Segura defensant el PP em recorda Walter Lippmann (1889-1974), aquell periodista jueu nord-americà que va defensar Hitler i el va qualificar **d'estadista, l'autèntica veu d'un poble realment civilitzat**. També em recorda Isabel Leiva, aquella dona de Porto Cristo que cerca firmes per demanar la llibertat per a l'home que la va violar. Miquel Segura hauria d'estar content que 3.000 joves surtin en defensa de la llengua que ell empra a l'hora d'escriure els seus llibres. Però no, en comptes de felicitar-los els critica- Com s'explica tot això? Doncs ja ho sabeu: **AUTOODI**, un procés patològic que apareix quan una víctima assumeix com a propi el discurs de l'agressor.

## EL LLOP JOSÉ M<sup>a</sup> AZNAR I LA GUINEU FELIPE GONZÁLEZ

Adesiara m'han fet la pregunta: com a mallorquins, què ens interessa més a Madrid, un govern PP d'Aznar o un govern PSOE de González? Davant el pacte tàcit PSOE-CiU, pens que en aquestes moments als independentistes ens interessa més un govern d'Aznar i millor encara si és per majoria absoluta. M'explicaré. Quan els periodistes demanaren l'any 1965 al líder afro-americà, **Malcom X**, sobre qui preferia més, el govern republicà de l'aspirant Lyndon B. Johnson o el govern demòcrata de l'aspirant Barry Goldwater? ell va respondre: **posats a escollir entre el llop i la guineu, preferesc el llop**. Com veurem tot seguit, el raonament de Malcom X tenia una lògica contundent: **Al cau del llop sempre havia sabut a qui m'enfrontava. Vigilaria el perillós llop més de prop que a la suau i astuta guineu. El mateix udol del llop em mantindria en estat d'alerta i lluitaria contra ell per sobreviure, mentre que l'hàbil guineu podria fer-me baixar la guàrdia amb les seves mangarrufes. (...) Si hagués guanyat el republicà Goldwater, com a mínim els negres haurien sabut que tenien davant un llop que honestament els udolava, en lloc d'una guineu**

**que se'ls hauria menjat sense adonar-se'n del que realment estava passant.**

Jo crec que les paraules de Malcom X es poden aplicar perfectament a Aznar i a González. Tots dos odien els catalans i comparteixen la intenció última de destruir-nos, el que passa és que mentre Aznar és més visceral i no dissimula l'anticatalanisme que ja li ve de família -el seu padrí fatxa-, en canvi González encobreix d'una manera astuta les seves intencions genocides. Hem de perdre la por a la previsible pujada del PP al govern espanyol. Qui ha destruït el PSOE a Balears? Doncs el propi PSOE de Madrid amb tota la lletania interminable d'escàndols de corrupció: **Filesa, Roldán, Ibercorp, Juan Guerra, GAL, etc.** Qui deixarà Gabriel Cañellas amb el cul enlaire i esmicolarà la seva falsa imatge de defensor de Mallorca? Doncs la pujada del PP al govern espanyol. Com deia Àngel Colom, amb l'inspector d'hisenda a la Moncloa, José M<sup>a</sup> Aznar, s'haurà acabat el mite Cañella. ¿Ja sabeu el que li va passar al cap de grup del PP de l'Ajuntament de Barcelona, Enric Lacalle, quan va intervenir en el programa-tertúlia de Jesús Hermida d'**Antena 3 Televisión**? Doncs quan Lacalle va recordar a Jesús Gil, Batle de Marbella i president de l'Atlético de Madrid, el gran deute acumulat per l'alcaldia marbellenca, Jesús Gil li va etzibar pel broc gros: **Vaya con el catalán! Se están llevando el dinero de España y todavía...** Que es preparin els negrets esquizofrènics del PP com Cañellas, Miquel Segura, etc.! Amb l'arribada del PP a Madrid experimentaran en carn pròpia l'efecte boomerang, és a dir, els prejudicis i insults racistes que en ambients del PP de Madrid s'aplica a tot el que es català també els afectarà a ells.

## EL TERROSIME D'ESTAT DEL PP

Ara que els mitjans de comunicació van plens del tema GAL amb motiu de la detenció de l'ex-director de la Guàrdia Civil, Luis Roldán, convé recordar que el terrorisme d'estat dels imperialistes espanyols contra les colònies no és exclusiu del PSOE. Ara no fa molt, l'inspector d'hisenda del PP, José M<sup>a</sup> Aznar, va afirmar que amb el PP al poder mai no haurien existit els GAL. Mentida bruta! Dia 5 d'abril de 1978, el fundador del **Moviment per a l'Autodeterminació i la Independència de l'Arxipèlag canari (MPAIAC)**, Antonio Cubillo, va esser víctima d'un atemptat a l'entrada del seu domicili, Avinguda Pekín 5, de la capital d'Argel. Cubillo va salvar la vida pels pèls i gràcies al futbol. Els carrers buits de la capital d'Argèlia a causa d'un partit de la selecció nacional van facilitar el trasllat immediat de Cubillo a un hospital on el van assistir. Així i tot una ganivetada que li va destroçar la cinquena vertebra el va deixar en una cadira de rodes per sempre. Qui va organitzar l'assassinat frustrat contra l'independentista canari? Antonio Cubillo ha mantingut sempre (El País 15.I.1989) que Rodolfo Martín Villa, aleshores ministre de l'interior per UCD i avui destacat dirigent del PP, va esser el màxim responsable de la trama de l'intent d'assassinat. L'autor material de l'acció criminal va esser Juan Antonio Alfonso González, però qui li va donar cobertura i passaports falsos va esser l'ambaixada espanyola a Argel. Per què van atemptar contra Antonio Cubillo? Doncs els motius són clars: dos dies després, dia 7 d'abril de 1989, tenia previst partir cap a Nova York per explicar a l'ONU la situació d'opressió colonial que pateix Canàries.

## LA JUSTÍCIA ESPANYOLA D'OCUPACIÓ CONTRA ELS INDEPENDENTISTES CATALANS

El pròxim dilluns dia 3 d'abril està previst el judici contra vint-i-cinc independentistes catalans detinguts els mesos de juny i juliol de 1992, just abans



## Carta oberta a la Casa d'Andalusia

Distingits Senyors.

El motiu de la present és per puntualitzar-los una sèrie de qüestions que fan referència a la notícia apareguda al diari *El Periódico de Catalunya* el 28 de gener d'enguany. I, per ésser jo filla d'emigrants i de llengua materna castellana, tinc plena autoritat.

Així, essent Catalunya un país sotmès per la força de les armes, cal no oblidar que aquí hi ha gent que vam venir perquè patíem fam a la terra dels nostres avantpassats, els immigrants; i n'hi ha que varen desplaçar-se pel *derecho de conquista*, els colonitzadors.

Val a dir que els immigrants, agraïts per l'acolliment que ens donaren els catalans, acolliment que cap *cacique* ni *terrateniente* practicà mai, estimem i respectem aquesta terra com qualsevol català de soca-rel, i la nostra cultura no és altra que la catalana. Tammateix, no dubto que pot haver-hi algú que no acabi d'arrelar-se a Catalunya, però el que acostuma a passar en aquests casos és que la persona o persones en qüestió marxen al seu país. Aquest, encara que a molts no els plagui, segueix essent dels catalans.

Amb tot, reclamar que «es reconegui la cultura andalusina com a autòctona de Catalunya», no és propi d'immigrants, ja que tal i com he dit anteriorment, si aquest poble ens salvà la vida i ens ha permès viure amb dignitat, fóra d'arrauat no estimar una gent de tan alta generositat. D'aquí que tot fa pensar que aquesta és una maniobra de vulgars «colonitzadors», que amaga la pretensió de voler suplantar una cultura forastera a la nostra. Arribats a aquest punt, cal que sàpiguen que som molts els Martínez, els González, els López, o els Parreño, que estam disposats a frenar qualsevol nou intent de genocidi que es pretengui practicar amb o sense guant blanc.

A més, ja n'estem tips que *caciquillos de baja alcurnia* i que ens titllin de lladres i insolidaris, quan ells, i només ells, mataren de fam els membres de la meua família i amb connivència amb la guàrdia civil estomacaren el meu pare quan anava als horts dels *terratenientes* a cercar qualche cosa per posar-se a l'estómac.

Catalunya és la que m'ha donat la vida, i la defensa de la seva causa, la independència, bé la'm podria treure. No hi hauria per a mi joia més gran que aquesta. De fet és la meua mare adoptiva i, per la mare, sempre són pocs els sacrificis.

Tammateix, tinc un costum molt català: donar la cara, i vull veure els rostres d'aquells que reclamen semblants bajanades; per això aprofito l'ocasió, en nom del Front pel plebiscit per la independència de Catalunya, sol·licitar dia i hora de visita amb la Junta Directiva de la Casa d'Andalusia. N'estic convençuda que els arguments i raonaments que els exposaré els permetran de comprendre molt millor Catalunya i, amb coneixement de causa, podran triar si volen formar part d'aquest poble, com a nous catalans, o senzillament marxar. Atentament, **Encarna Parreño, Barcelona**



Carn Capolada (11)  
Jaume Sastre

dels Jocs Olímpics, pel tàndem Baltasar Garzón - Luis Roldán. **Terra Lliure** va plantejar la seva autodissolució l'octubre de 1990 i un any després Pere Bascompte es va integrar a ERC. Durant els anys 1990, 1991 i 1992 l'activitat de **Terra Lliure** va ésser gairebé nul·la i avui és totalment inexistent. Així i tot, l'any 1992 el jutge Baltasar Garzón va dirigir la ràtzia més important de detencions i de tortures, amb l'assalt inclòs a la redacció del setmanari **El Temps**. Què pretenia Garzón en aquesta acció de terrorisme d'estat? Doncs ja ens ho podem imaginar: infondre por i desmobilitzar les accions reivindicatives planificades amb motius dels Jocs. El jutge Baltasar Garzón i Luis Roldán ens han ensenyat una lliçó que els catalans no hauríem d'oblidar: compte amb els espanyols! Avui sembla que es barallen a mort entre ells i demà tots s'ajunten per anar contra Catalunya!

## Denúncia contra el capellà dolent

*Als profetes.*

El cor se'm trenca dins el pit,  
tots els ossos s'estremeixen.  
Estic com embriagat,  
com un home ple de vi,  
per causa del Senyor i ses paraules santes.

El país és ple d'adúlter  
i, amb tantes malediccions,  
està de dol: s'han assecat  
les pastures de l'estepa.

Els només corren per fer mal,  
sols són valents  
per defensar causes injustes.

Els profetes i els sacerdots  
són profanadors, fins en el meu temple  
trobat dolenteria: Ho dic jo, el Senyor.

Per ço es tornarà rrelliscós llur camí  
i, ajaçats en la fosca, cauran:  
jo els enviaré desastres

l'any en què passaré comptes amb ells:  
ho dic jo, el Senyor.

En els profetes de Samària  
trojava bajanades:  
profetitzaven en nom de Baal  
i esgarriaven Israel, mon poble.

Però en els de Jerusalem  
trobat coses que fan feredat: cometen adulteri  
i viuen en la mentida, i encoratgen els malvats  
per tal que ningú

no es convertesqui de sa dolenteria.

Per a mi tots plegats són com Sodoma i Gomorra.

Això diu el Senyor de l'Univers  
contra els (falsos) profetes: Els faré  
mastegar absenta, i beure aigua amarga...

No us escolteu aquests profetes

que us prediquen sens fonament,  
que propaguen visions que s'inventen  
sense que Déu els hagi parlat.

No paren de dir als qui menyspreen Déu:

«Tot anirà bé! Ho ha dit el Senyor!»

«No us passarà cap desastre!» Com si haguessin  
fet cas del consell del Senyor...

Però finalment esclata la tempesta de Déu,  
son enuig es desferma, s'arremolina un huracà  
sobre el cap dels malvats.

A la fi comprendreu els designis de Déu».

(Jeremies 23:9-20)



Sr. Olayo Alvarez.

## SOS: una associació per ajudar la gent

Anant per Son Gotleu, al carrer de Francesc Julià veim un local públic, hi entram i ens trobam amb n'Olayo Alvarez, president de SOS, Ajuda Juvenil i Infantil, un català afincat a Mallorca a qui demanam noves d'aquesta associació.

A Son Gotleu —ens explica n'Olayo— hi ha molts de nins i nines pel carrer, vénen aquí, els donam berenar, tenim monitores que es cuiden d'ells, d'aquesta manera els apartam de males companyies, de la droga, etc.

Quines altres activitats feis?

Aquí, a son Gotleu, hi ha molta misèria; proporcionam mobles, vestits, carretons de nin petit i molts d'altres objectes donats per altres famílies. Aquesta activitat va començar amb una campanya del Govern Balear «Famílies ajudant a famílies»; nosaltres, després de dos anys, continuam amb aquesta campanya d'ajuda als necessitats. Ara vàrem fer una campanya de Reis d'Orient i gràcies a ella i a les ajudes de la televisió TV4 i la Televisió d'Alaró, molts de nins tingueren juguetes de reis.

També donau berenar als nins que s'acosten per aquí.

Això és possible gràcies a les donacions d'empreses com Pan Bimbo, Llet Agama i altres empreses que ens donen lots d'aliments. També rebem ajudes del departament de Família, Joventut i Menors del Govern Balear.

Quines altres activitats duis a terme?

Organitzam excursions, rifes; ara vàrem fer una festa de disfresses... Tot això gràcies al voluntariat amb noms i llinatges com els d'Àlicia Alvarez, Laura Fernández, Maria Jesús Ramírez, José Antonio Rubí i jo mateix que, com que estic jubilat, tenc tot el temps del món. **Mateu Joan**



Són les dames del Club de Petanca UETAM, de la Barriada de Can Capes. Foto de l'any 1990 quan pujaren a primera. D'esquerra a dreta i dretes: Carrillo, Puigdoler, Gutiérrez, Juan, Puigdoler, Reolid i Ivars. Acotades, Bernabeu, Costa, Bonnin, Forteza i Herrerias.

# En Mateu Morro i «les Germanies»



Miquel Lòpez i Crespi

En Mateu Morro trucà un dia a la porta de casa. Feia poc, en Ricard Salvat i en José Monleón, a Alacant, m'havien concedit el premi de Teatre «Carles Arniches» per l'obra «Ara, a qui toca?», i més recentment, amb una peça avantguardista basada en la lluita del nostre poble («Les Germanies»), m'atorgaven el Premi «Born» a Menorca. Aquesta fou l'excusa, per part de l'OEC, per a venir a cercar-me. En Mateu —comissionat per la direcció— venia a demanar-me «Les Germanies». Després —hem militant junts tant a l'OEC com al PSM— m'ha explicat que ja feia anys «seguiu» la meua trajectòria. L'interessaven els meus articles damunt Gramsci, Lukács, les concepcions culturals i literàries de Mao, Marx, Lenin, Trotski, les crítiques de la novel·la sud-americana, catalana o espanyola que escrivia per a l'Última Hora i el suplement de cultura de «Diario de Mallorca», o els reportatges que publicava a la revista «Cort» sobre la conflictiva realitat illenca de mitjans dels setanta.

Fou la primera trobada, el primer encontre amb en Mateu i que significà, amb el temps, molts d'anys de militància comuna i de lluita per les mateixes idees de justícia, igualtat, socialisme i llibertats nacionals per al nostre poble.

Aquell dia venia enviat pel partit, l'OEC. Tenia la missió de citar-me a una reunió secreta amb el Secretari General, el menorquí Josep Capó (un dels actuals dirigents de la PIMEN) i convèncer-me de la necessitat d'entrar a formar part de l'organització. Jo ja coneixia, de feia anys, les activitats i la pràctica dels Cercles d'Obrers Comunistes, del FOC i de les JOC (fundadors de l'OEC). Havia estudiant a fons el famós «Document de Vigo» (una anàlisi profunda de la pràctica i la teoria del partit). També havia col·laborat en diverses ocasions amb les Plataformes d'Estudiants Anticapitalistes. En aquells moments, els darrers anys de lluita clandestina i contacte amb diverses organitzacions revolucionàries m'ho havien demostrat, en Carrillo no volia avançar vers el socialisme. Malgrat l'heroisme de molts militants del PCE (que ningú no nega), el cert era que la direcció només aspirava a conquerir certa influència entre el poble per a, després, poder pactar i negociar millor amb la burgesia un repartiment del pastís sense posar en qüestió ni l'estat opressor, ni la propietat privada dels mitjans de producció, ni la futura forma d'estat (monarquia o república). Per això vaig acceptar de seguida la proposta de Mateu Morro i un dia, amb Josep Capó, ens reunírem a un banc de la Rambla i es decidí la meua entrada dins l'OEC. Mai no m'he penedit d'aquell pas.

La primera decisió que prenguérem conjuntament —en Mateu, en Pep Capó i jo mateix— fou estudiar on seria més rendible la meua militància per a l'activitat del partit. Finalment creguérem convenient que fes els exàmens de majors de vint-i-cinc anys i, com a estudiant, m'infiltrés a l'Escola Normal de Magisteri, un centre d'ensenyament on l'OEC i les Plataformes Anticapitalistes teníem molta força. Els altres fronts (barris, pobles, sabata, hosteleria, fusta, metall) ja estaven ben coberts i no era qüestió d'obligar a una absurda proletarització forçosa en un ram de la producció aliè als meus interessos. Aleshores estaven de moda entre els partits d'influència estalinista o maoista certes «suggerències» vers la proletarització. Hi havia alguns quadres dirigents provinents de la petita burgesia amb gran complex de culpabilitat per no portar calls a les mans. Record certs grups on militaven fills de falangistes i repressors del moviment obrer. Aquests eren els que estaven més empegueïts del passat familiar. La solució que trobaven era fer de cambriers o picapedrers una temporada i així la seva consciència restava més tranquil·la. No era aquest el cas del nostre partit, i de segui-

da que vaig aprovar els exàmens em vaig incorporar a la cèl·lula de Magisteri.

En Toni Mir (l'actual President de l'OCB), era un personatge vertaderament popular entre els estudiants. No hi havia assemblea que no començàs amb l'himne de les Plataformes Anticapitalistes cantat per en Toni acompanyat per la seva guitarra i una coral de quatre-cents joves —tota l'assemblea!—. Amb na Magda Solano, en Biel Matamales, en Salvador Rigo, na Margarida Seguí, na Fina Valentí (futura dirigent del PORE), n'Àngels Roig i desenes de companys, decidírem que no es tractava de lluitar únicament per millorar les condicions d'ensenyament del centre, sinó per fer una política activa contra la dictadura, en camí vers el socialisme. Cartells, assemblees, octavetes denunciant qualsevol crim del feixisme, omplien el revolucionat centre d'ensenyament i les hores de la nostra militància. La coordinació amb altres facultats i instituts, l'enfortiment del partit i les Joventuts mitjançant els nous companys que poguéssim captar a través de la lluita, els seminaris, reunions i debats interns, saturaven igualment els minuts que ens podien quedar lliures. I d'hores lliures no en teníem, absorbits per una dedicació quasi exclusiva al canvi social.

A nivell d'anècdota divertida, record la cara de por que feia Pep Valero (antic dirigent eurocomunista i l'actual responsable del PCB) quan —va donar una temporada classes de geografia— entrà per primera vegada a Magisteri. Per a nosaltres, en Valero era la representació de la reforma pactada amb els franquistes, l'oblit de la lluita per la revolució socialista, un enemic del poder de les assemblees —els carrillistes eren defensors d'uns comitès de curs estables, no sotmesos a la crítica de la base estudiantil—. Nosaltres volíem que l'assemblea fos l'òrgan decisor dels estudiants, sense intermediaris burocràtics que poguessin ser manipulats pels partits, i que els representats elegits per l'assemblea poguessin ser destituïts en qualsevol moment, segons les necessitats de la base i de la lluita. Era la ferma concepció de democràcia popular que impulsàvem.

En Toni Mir, a la porta de Magisteri, rebia someguer en Valero molts matins, amb acompanyament d'altres estudiants i una cançó que deia: «El primer que hom veu, en arribar a Magisteri, és la burocràcia del PCE, asseguda en el cafè». El pobre home entrava capbax i anava a la seva classe, sense gosar fer gaire enrenou.

El Comitè de Direcció Política de l'OEC tenia un pis secret prop de la plaça de les Columnes. Eren temps durs de clandestinitat, encara. Hi arribàvem un per un, mirant endavant i enrere, a dreta i esquerra, per a comprovar que no ens seguia la Brigada Social. Sovint, quan les reunions s'allargaven massa, hi romàniem a dormir. Després, al matí, novament d'un en un, sortíem cap a la feina o la facultat. En aquell pis clandestí hi vivia emperò un altre militant de l'organització. Era en Monxo Clop —això ho vaig saber anys més tard—, l'encarregat tècnic de les nostres publicacions. La qüestió essencial era que ell no havia de conèixer qui eren les persones que es reunien al pis. Nosaltres tampoc podíem saber qui era el militant fantasma. Per això ens tancàvem dins d'una cambra petita, plena de fum, amb les finestres ben barrades perquè no ens sentissin els veïns, i, a vegades, percebíem el «fantasma» quan arribava de la feina, obrint portes o, a la cuina, preparant-se el menjar.

Quan jo hi vaig entrar a militar, el secretari de l'OEC era en Pep Capó, que, amb la seva dona —Aina Gomila—, vingueren a treballar a Mallorca (eren menorquins). En Jaume Obrador s'encarregava de les lluites als barris i en Paco Mengod «governava» Finances i sovint Propaganda, ficant el nas on li semblava que no

rutllaven bé les coses. Pel Front Obrer record na Margarida Chicano Sansó (Sanitat) i n'Aina Gomila; hi havia altres companys forasters dels quals mai vaig saber el seu nom exacte. S'ha de tenir en compte que durant anys ens coneguérem pel «nom de guerra» —eren les imprescindibles mesures de seguretat—, i hagués estat una bajanada demanar-li a un company: «Escolta, digue'm el teu nom vertader». En Mateu Morro, al Front dels estudiants, a poc a poc s'anava convertint en l'home que, més endavant seria el nou responsable polític. Pels mestres venia na Dora Muñoz (una de les dones més combatives del partit), que sovint compareixia agitada i nerviosa després d'haver hagut de lluitar dialècticament amb Manel Domènec —que era el mestre del PCE que la «marcava» a reunions i assemblees—. Aquell Comitè no era estàtic ni permanent. Per necessitat de la lluita, altres companys ocupaven durant un període de temps tasques de direcció.

Periòdicament compareixien d'altres indrets companys de la direcció per a assistir a les nostres trobades i conferències clandestines. Dirigents d'Euskadi, de les lluites obreres de Vitòria, del Vallès, de Sagunt i de Madrid. Venien a explicar en persona les seves experiències polítiques i organitzatives o a portar-nos material per a l'estudi i difusió a les Illes. Normalment, les trobades i conferències eren fetes a convents, seminaris, col·legis religiosos i esglésies. Els antics companys de les JOC, els ex-missioners i capellans que militaven amb nosaltres (especialment en Mateu Ramis i en Jaume Obrador, «evangelitzadors» del Perú i Burundi, respectivament) eren els encarregats dels contactes amb monges i religiosos en actiu. Mentien, amb bones intencions, fent creure que érem cristians —seguidors de les ensenyances del Vaticà II—, explicant que allò eren trobades col·lectives per a aprofundir en la fe i la caritat vers els nostres germans. Pensava: l'església paga els seus errors d'haver participat en la croada franquista contra el poble, ajudant ara a enfortir el comunisme. No crec que la Brigada Social s'hagués imaginat mai on ens reuníem tan sovint! Aquells religiosos i religioses —si no ens escoltaven d'amagat— devien estar mig esperitats en comprovar que hi havia tal munió de joves preocupats pel cristianisme i la fe.

Per desembre de 1973, un comando d'ETA, a Madrid, ajusticià l'almirall Carrero Blanco. Hi hagué xampany a les cases de tots els antifranquistes. Franco, envellit, plorava. L'home que havia fet una guerra contra el poble, que no dubtà a afusellar milers de lluitadors antifranquistes, que moriria matant —no oblidem els cinc assassinats del 27 de setembre de 1975—, semblava un pallasso miserable. Podíem constatar amb els nostres ulls que la dictadura estava ferida de mort. Amb un poc d'esforç serien possibles la llibertat i el socialisme. Així ens ho pensàvem.



VIAJES VOLTES, S.L.

Programació especial de Setmana Santa.

Plaça Tinent Coronel Franco, 5

Tlf. 416313. Fac 417409. Ciutat de Mallorca

clips

Papereria. Material escolar. Fotocòpies. Ampliacions i reduccions. Plastificació de documents. Premsa i publicacions. Regals i... coses.

Carrer Josep Darder, 38. Tlf. 249984. Ciutat de Mallorca

**Pequeño Mundo**  
 Banquets de batejos, comunions, noces  
 Son García del Pinar, s/n.  
 Tlf. 428659 - 428068  
 Fax 427695. 07007 Coll d'en Rabassa  
 BAR RESTAURANT

**Restaurant Binicomprat**  
 Banquets de negocis, noces i comunions.  
 Carretera de Manacor, km 21'70. Tlf 12 54 11

**RESTAURANTE Casa Jacinto**  
 C/. Barranc, 20. Tlf.: 40 18 58. Gènova

**BAR CENTRAL**  
 Menjars, tapes variades entrepans  
 Son especialistes en paelles  
 Menú del dia a 600 ptes.  
 C/. Cardenal Rossell, 80  
 Tl.: 26 10 39  
 Coll d'en Rabassa

**NO BAIXI A PALMA**  
**Rotulos Arenal**  
 RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR  
 DEL CARTELL MES SENCILL AL RETOL LLUMINÓS MES COMPLEXE  
 ... y a preus de s'Arenal  
 C/. TRASIMÉ, 58 - S'ARENAL  
 ☎ 74 32 62

**Automòbils PLA DE NA TESA**  
 Compra i venda de vehicles  
 C/ Weyler, 12. Tel. i Fax. 600445  
 Pla de na Tesa.

**Zoldos FRAU**  
 Carrer de Manacor, 121 C.  
 Tel.: 27 85 18.  
 07007 Palma de Mallorca

**RESTAURANT S'HOSTALOT**  
 Menú dies feiners 650 ptes. Cuina mallorquina.  
 Porcella rostida. Escaldums. Carn torrada.  
 Camí Vell de Sineu, km, 5. Tlf.: 42 87 12.  
 S'Hostalot

**Escola de cuina ALCARI**  
 Menjats preparats a domicili. Servei a restaurants.  
 Servei de buffets. Catering service for yachts.  
 Rafaletes, 1 baixos. Tlf. 700227. Ciutat

**LLET I SUC PALMACREM**



**PODA DE PALMERES**  
 Jomen Català  
 tels. 79 77 25  
 60 27 20

**CHINA RESTAURANT ORIENTAL**  
 C/. Joaquín Verdaguer, 12  
 Arenal - Tel. 26 67 21  
 Palma de Mallorca  
 ESPAÑA

**Llet del dia, llet pasteuritzada, llet amb cacau, suc de taronja. Preu per preu, comprou productes mallorquins. Demanau-los a la vostra botiga o supermercat habitual. Hort de Can Sastre. Tlfs. 26 38 14 - 49 11 51. Fax 491801**

**Restaurant SES COVES**  
 Cuina catalana. Com cada any, feim calçotada. Reservau taula. Aprofitau per visitar les coves de Gènova.  
 C/. Barranc, 45. Reserves al tlf. 402387  
 07015 Gènova. Ciutat de Mallorca

**Restaurant Cas Carbone** Dimarts tancat  
 Ctra. Manacor, Km. 28 - Tel. 64 65 04 - 07230 Montuiri

**EMPRESARIS!**  
 Si us anunciau a L'ESTEL la vostra empresa guanyarà doblers!



Són els infantils i els juvenils dels Club de Pesca CIAS de Son Canals. Entre els campions hi podem veure a na Sílvia Gómez, na Magdalena Amengual (filla den Pep) i na Loreta Mera, (dona den Pep Amengual).

Components del Club de Pesca Los Arcos, de Son Gotleu. Fa quatre anys que funcionen i el componen 45 membres entre juvenils, dames i sèniors. Es dediquen a la pesca esportiva de llançament, peix roquer, amb barca i a l'ham. El seu president, que també és l'amo del local, en Josep Aibar, és el campió de sèniors, i el seu fill Miquel A. Aibar és el campió de juvenils.

## PETITS ANUNCIS

Aquests anuncis poden ser remesos a la nostra redacció, Camí Pedreres 132. Tel. 265005 i a totes les agències de Publicitat. Cada paraula, 20 pessetes.

## BORSA INMOBILIARIA

Venc pis al carrer Tòquio de s'Arenal. 8.000.000 de pessetes. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m2 a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel 26 12 55.

Lloguer de local de 2.000 m a la plaça dels Nins, 17, de s'Arenal. Tel. 261203.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 pessetes. Traspàs, 1.200.000. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'ARENAL, venc pis, 3 habitacions, bany, cuina, dues terrasses... A la zona de la plaça de les verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urbanització Galatzó. Tel. 671419.

Sant Joan, es ven casa en perfecte estat de conservació; 4 habitacions, cuina, bany, sala-menjador, sala, corral amb cisterna. Tel. 29 60 95 i 56 00 24. Joan-Lluís Gayà.

Bonics terrenys a Lluçmajor (Camí d'Alicanti). Cantó 11 m. caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat, llum i telèfon. Tel. 450994. Preu a convenir.

## PERRUQUERIES

BLANCA Perruquera. Gran General Consell, 36 - S'Arenal. Tel. 265109.

MAKA Perruquera. Pedicura i manicura. Botònic Germà Bianor, 19. Tel. 260756.

## ANIMALS DE COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16' 0-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

## VENDES

Venc motor fora borda, nou un Johnson de 14 cavalls. 150.000 ptes. Tel. 546540.

Venc vestit de submarinista de cinc mil·límetres d'espessor amb aletes i guants. 45.000 ptes. Tel. 515433.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 79 49 03.

Venc motor "Mercuri", foraborda, de canya curta, 2,2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tels. 753033 i 755460.

Venc una taula escriptori, blanca, de fòrmica nova. Ideal per una habitació d'una nina o nin. 5.000 Ptes, i en val 10 000. Demanar per Malena, tel. 41 05 42.

Gran oportunitat: es ven ordinador nou, sense entrenar, a meitat de preu o preu a negociar. Tel. 27 79 90, Marga.

Venc taula grossa de menjador, 6 cadires i una llibreria. 262772.

Venc Compacte, inclou pletina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel 42 76 47.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 53 44 55, o bé veniu Pollença, a "La Punta", cra. del Port.

Venc grup Electrògen dièsel, 3 Kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, perfecte estat. Tel 59 16 33

Dancing the Dream. Fans de Michael Jackson. Si vols aconseguir material i informació i vols col·laborar en activitats i projectes entorn d'en Michael, demana per na Kati. Tel. 603096-795071.

Venc parella de coloms butxes per 5.000 ptes. Tel. 754131.

Venc Vespa 200, bon estat i preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze toms de l'"Enciclopedia Estudiantil" que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic, marca Sanyo. Tel. 264 259.

## PERSONALS

Administrativa de 30 anys. Cerc amics per a excursions i altres activitats (cinema, prendre un cafè, fer esport, etc). Amistat sana i sincera. Apartat de correus de Palma 1792.

Pensionista del comerç. Tenc pis, cotxe, terres, molt atractiu, conservat i sa. Desig conèixer senyora o senyoreta garrida, culta, neta i formal. 540586.

Propietari de restaurants, vidu, alt i fort, de 58 anys. Desig amistat amb senyora o senyoreta sana i atractiva a qui agradi viatjar, ballar... 719534.

Metge especialista, 34 anys, alt, plantós i agradós. M'agradaria entaular amistat formal amb senyoreta culta, atractiva, amorosa. 717354.

Senyor casat de 45 anys. Alt i plantós amb negoci d'immobiliàries. Desig conèixer senyora o senyoreta amb fins formals. Me vull separar. 719534.

Cuiner de primera separat amb 52 anys, alt, fort i molt alegre. M'agrada viatjar, la pintura, la música, la natura, els nins. Si tens entre 30 i 50 anys, crida'm al 717354.

Oficial electricista. Tenc un alt càrrec en una bona empresa. Ingressos elevats, estalvis, pis, cotxe. Desig conèixer senyoreta formal. 719534.

Separat de 59 anys, empresari del calçat; desig conèixer senyora o senyoreta per formar una nova família. 719534.

Fadrí de 30 anys amb empresa de camions. Desig entaular amistat amb fadrina de 18 a 30 anys. 717354.

Fadrí alt i fort, jove i plantós. Tenc un taller d'electrònica i TV. Grans ingressos i bon futur. Desig una amistat molt formal. 717354.



En Pere Garcia és el president de l'Associació de Veïns de Son Gotleu. Una associació que té el local obert els horabaixes. Compta amb 650 associats que hi van a fer consultes de caire municipal o autonòmic al servei d'orientació d'aquests temes. Fan instàncies, tant a l'ajuntament com a les diverses conselleries del Govern Balear, als seus associats. Els homes hi van poc, pareix ésser que s'estimen més beure cervesa i jugar a les cartes als cafès de la barriada; però les dones i els al·lots omplen el local. Fan tallers de macramé, quadres en relleu, tall i confecció, ball de sevillanes, educació d'adults, on aprenen català, i educació bàsica. Les darreres actuacions lúdiques i festives que han organitzat han estat els balls de carnaval i diverses desfilades de fresses per la barriada. També organitzaren els foguerons de sant Antoni i l'arribada dels Reis d'Orient. Ara, ja pensen en les festes de l'estiu. Tenen el costum d'organitzar un mínim de dos sopars a l'any, per trobar-se i per canviar impressions.

LA REVISTA QUE DIU EL QUE ELS MALLORQUINS PENSEN PERÒ NO S'ATREVEIXEN A DIR  
SUBSCRIVIU-VOS-HI  
TEL. 26 50 05

L'ESTEL de Mallorca

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A

L'ESTEL de Mallorca

Nom: D.N.I.  
Cognom: TEL:

ATENCIÓ

—Escriviu un sol anunci per cupó.  
—Useu lletres majúscules.  
—Escriviu dins el requadre el text.

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:  
S'ARENAL DE MALLORCA: Camí de les Pedreres, 132 — 07600 —  
SES CADENES DE S'ARENAL



PER IL·LUMINAR LA SEVA LLAR  
ELÈCTRICA NYEGOS  
Jaume Balmes, 45  
Telèfon 29 56 18  
07004 Ciutat de Mallorca

**PETITS ANUNCIS**

Fadrí de 34 anys. Alt i agradós. Tenc un taller de mecànica i molt de futur. Cerc la meva mitja taronja. 719534.

Mare fadrina de poble amb una filla de 2 anys. Desig conèixer jove per formar família amb la meua filla i jo. Te faré feliç. 717354.

Jove agricultor amb molta terra. Som enginyer agrícola. Desig formar família amb fadrineta intel·ligent. 717354.

Fadrinell-lo que fa feina a EMAYA amb bons ingressos i bon esdevenidor. Vull una amistat sana amb fadrineta amorosa, garrida, sincera i formal. 719534.

Divorciat de 51 anys, alt i fort. Especialista en maquinària de fusteria amb negoci propi. Bons ingressos. Desig torbar la meua mitja taronja. 540586.

Agricultor de 67 anys amb terra pròpia. Desig conèixer senyora a qui agradi viure a fora vila amb molts d'animals. 717354.

Jove administratiu separat sense problemes familiars. Feina fitxa, bon sou, pis, cotxe, terres, estalvis. Desig entaular amistat amb senyoreta intel·ligent. 540586.

Senyor divorciat, alt i fort de 56 anys. Faig feina a arts gràfiques i tenc bon sou, estalvis, pis, terres, cotxe. Cerc l'amor de la meua vida. 540586.

Si ests al·lota fan del roc català, telefona al 820501 i demana per Toni.

Enginyer tècnic, separat, 63 anys, 172 cm, 80 k, culte, intel·ligent, amorós, formal, afectuós... cerc senyora o senyoreta d'edat indiferent, accept hàndicap físic. Escriure a: Apartat de correus 41-46240. Carlet (València).

Separat de 30 anys, alt, amb uns quants negocis de peix, desig conèixer senyoreta o senyora atractiva per a formar parella. 719534.

Separat de 35 anys, atractiu, alt, relacions públiques en diversos idiomes. Desig formalitzar amistat amb senyora o senyoreta garrida, formal i amorosa. 717354.

Fadrí de 27 anys, tècnic electricista amb negoci propi. cerc la companya de la meua vida. 717354.

Funcionari d'Iberia amb càrrec superior, de 63 anys. Cotxe, finques, xalet i tot allò necessari per fer feliç la meua companya. 540586.

Autònom amb empresa de sanejament, llanterneria i altres. Bon esdevenidor. Desig formalitzar amistat sana amb senyora culta, atractiva, amorosa. 30-45 anys. 717354.

Constructor amb grans empreses, casat. Desig conèixer senyoreta o senyora jove per relacions contínues. La puc ajudar econòmicament. 717354.

Desig contactar amb senyora o senyoreta de 18 a 34 anys a fi de donar-li tot el meu amor. Tenc tot allò que és necessari fer fer-te feliç. Joan Lluís Femenines. C/ dels Mariners, 13-2. 07410 Port d'Alcúdia.

Jove de 16 anys. M'agradaria conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona els vespres al 820816. Miquel.

Fadrí de 25 anys amb la carrera just acabada, alt i plantós. Desig entaular amistat amb senyoreta intel·ligent i formal. 719534.

Senyor de 70 anys. Cultura superior, amb molts de béns i estalvis. Ben conservat, fort i sa. Desig conèixer senyora amorosa, culta i formal. 547354.

Vidu de 64 anys, xef primer d'hotel. Cotxe, pis, terres, estalvis... Tot allò que es necessita per fer feliç una companya de veritat. 719534.

Cap d'empresa de 27 anys amb estudis superiors. Fadrí, alt, agradós. Vull conèixer senyoreta fins als 35 anys per formar parella. 717354.

Senyor de 47 anys amb empresa pròpia, grans beneficis. M'agradaria trobar la meua mitja taronja. Que sia culta i atractiva, de 25 a 43 anys. 540586

Senyor alemany de 46 anys, amb bons ingressos, divorciat, sense problemes familiars, alt i plantós. Vull conèixer senyora simpàtica. 719534.

Fadrí de 40 anys. Agent comercial amb negoci propi, bons ingressos. Desig amistat formal amb senyora o senyoreta de 20 a 40 anys, garrida i neta. 717354.

Separat total de 40 anys. Alt, plantós i agradable. M'agrada viatjar. Xef de restaurant amb negoci propi. M'agradaria conèixer senyora formal i neta. 719534.

Fadrí de 34 anys, 185 cm d'alçada. Gran professional de la mecànica, amb estalvis i casa gran. Desig conèixer la meua mitja taronja. 717354.

Fadrí de 37 anys, cuiner de primera amb feina fixa des de fa 16 anys. Desig formar una família plena d'amor. Crida'm. 717354.

Fadrí de 22 anys. Agradós, intel·ligent, amb carrera de Psicologia. Faig feina a la ràdio. M'agradaria formar una família amb tu. 717354.



**Si estau tot sols, veniu i trobareu parella**  
**Gran Prix Master a la qualitat Europea Gabinet Matrimonial**  
 Av. Alexandre Rosselló, 13-3  
 Tel.: 71 95 34.  
 Ciutat de Mallorca

Jove de 28 anys. Tenc un taxi i terres al poble amb gent que se'n cuida. M'agradaria conèixer fadrina formal. 717354.

Delineant de 40 anys, 174 cm d'alçada, agradós i lliure de tota càrrega, sense problemes econòmics; desig conèixer senyoreta. 717354.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Desig amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Ets una al·lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Atenció amics! Uniu-vos al nostre grup d'amistat. Feim excursions, sortides i altres activitats. Si teniu entre 20 i 45 anys, escriviu a l'apartat 1792 - 07080 Ciutat. Abstenir-se borinots.

**SERVEIS PROFESSIONALS**

Necessit assistenta d'una quarantena d'anys. Feina tot l'any. Tel. 263814. Joana Maria.

Reparacions de TV - Vídeos - Audio - Antenes TV. Tel. 753580



**Motos Salom**  
 Jeronimo Pou, 9 468136  
 Tomas Forteza, 24 462686

BUGADERIA LLITERMA. Autoservei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. Carrer Virgili, 17. Tel. 26 63 31. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Carretera de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Píllari.

Modista: tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. 292920. Maria dels Angels.

PLANXISTERIA, pintura, mecànica. Taller "SAN FRANCISCO". Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Píllari.

PNEUMATICS SON FERRIOL, equilibrats de rodes, canvi de rodes i pegats, alineació de direccions assistida per ordinador. Avinguda del Cid, 73. tel. 42 75 53 Son Ferriol.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs, d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

ZEN-SHIATSU, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrès, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

Cerc feina per fer a casa meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. 297067

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. 297667

Persona cerca feina per fer a casa; mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 29 70 67.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines coixins etc... Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

TELEVISORS, vídeos, radio-cassettes, arreglam. ELECTRONICA J. GARCIES. Carrer Francesc Frontera, 10. Tel. 264335-Coll d'En Píllars.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

GABINET DE PSICOLOGIA: Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193

**BORSA DEL MOTOR**

Venc cotxe Renault 5 GTL PML, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

SI DESITJA UN COTXE nou de la nostra gamma, vingui i en parlarà. AGENCIA OFICIAL RENAULT. Tel. 413867 - Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

**ENSENYANCES**

Universitària fa classes de repàs, d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 pessetes l'hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal 1994. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Ap. 1022 Castelló 12005. Tel. 964-207607 (secció d'ensenyament).

**L'ESTEL**  
 de Mallorca

LA REVISTA QUE DIU EL QUE ELS MALLORQUINS PENSEN PERÒ NO S'ATREVEIXEN A DIR

**SUBSCRIVIU-VOS-HI**

TEL. 26 50 05

**NO EMPRENYIS**



**EL MEU POBLE**

# Missatge cristià i plenitud humana

L'home és bàsicament el producte de l'estructura social que l'alimenta. L'home aïllat, privat de relacions socials, és un projecte no realitzat. En aquestes condicions, no hi ha comunicació, no hi ha creació artística ni científica, no hi ha sentiments, no hi ha amor, no hi ha home. L'home només pot assolir la plenitud del seu projecte si se li permet d'integrar-se plenament i lliurement en la societat on viu i treballa. El Fill de Déu fou un infant en una família de poble, un fuster de l'època i un ciutadà normal lingüísticament i culturalment integrat dins la societat jueva. És precisament aquest misteri de l'encarnació el que reclama dels cristians posicionaments clars i, fins i tot, radicals en aquesta qüestió. L'evangeli és «bona notícia» perquè ens presenta un model ja realitzat i realitzable de plenitud humana.

## Lluita pels drets nacionals i els seus perills

L'Església ha estat acusada de fomentar els nacionalismes, especialment els nacionalismes dels grups minoritzats i oprimits. Què en direm, d'això?

És evident que els conflictes nacionals són sempre entre humans, i que l'home és una barreja explosiva entre instint i raó, matèria i esperit, amor i desamor, i que tot (també els elements més sublimes i sagrats) pot viure-ho desordenadament.

L'amor entre persones port esdevenir gelosia i acabar matant.

La identificació amb una fe religiosa ha portat a fanatismes, persecucions i guerres sagnants.

No és tracta, doncs, de criminalitzar el desig de llibertat nacional. El que caldrà fer és considerar-lo com totes les coses humanes, ser respectuós amb ell, i veure'l tal com és: un dret en la direcció de la plenitud al qual aspirem tots els humans.

## La democràcia ens permet avançar

És evident que el sistema democràtic obre moltes possibilitats als grups nacionals insuficientment reconeguts (les minories poden expressar-se lliurement, podem tenir institucions pròpies, etc). I també és evident que els Països Catalans només podran caminar en la bona direcció si tenen un projecte nacional amb color i sabor propis, basat en el reconeixement explícit de la nostra llengua i cultura.

Fins ara, la democràcia ha significat, per a nosaltres, disposar d'un primer ordenament jurídic que ens permet avançar en la bona direcció. Aquest ordenament jurídic (bàsicament els estatuts d'autonomia i la Llei d'ús i ensenyament del català) és, com tot, perfectible; però, dissortadament, no hem d'oblidar que aquestes lleis bàsiques també poden ser reformades en sentit regressiu, i no estic parlant de pures especulacions. El perill existeix realment.

## La democràcia no ho ha resolt tot

«Tot allò que és humà no és indiferent a l'Església», deia la *Gaudium et spes* en magnífica referèn-

cia al misteri de l'Encarnació.

És per això que els cristians hem de ser l'avantguarda en l'afirmació de l'home i la dona dins la societat concreta en què ens trobem. Hem de lluitar sense descans per tal que es reconegui a tothom el dret a integrar-se plenament i sense traumes en una família (la seva), en un treball (el que hagin elegit), en un grup nacional amb el qual s'identifiquin (Països Catalans).

Entre nosaltres no hi ha problemes per reconèixer la família i la vida professional com dues necessitats humanes primàries i sagrades. Però no sempre es veu així el dret a formar part, a identificar-se amb una nació

plena i lliure. No estam acostumats a reflexionar sobre aquest problema. Tanmateix, és una qüestió que només podem començar a entendre i resoldre satisfactòriament amb molta reflexió, molta honestedat i molta generositat.

Tenim marcs jurídics flexibles i, bàsicament, generosos. Ara falta que dirigents polítics i ciutadans, confessionalment cristians o no, optin per un futur que institucionalitzi una vida política basada en el respecte i la generositat. La generositat no necessita grans teoritzacions, i ací és on els cristians hauríem de tenir més coses a dir. **Agustí Flors i Bonet-Pentecosta**

## ENTREVISTA

Antoni Pou

MONJO BENEDICTÍ DE MONTSERRAT I OBJECTOR DE CONSCIÈNCIA

# “Tots cercam Déu, encara que moltes vegades no en som conscients”

*Creu que molts joves s'acostarien als monestirs si els coneguessin*

Miquel Piris  
BARCELONA

Antoni Pou considera que la vida monàstica no és tan exigent com sembla des de l'exterior. Creu que si molts joves sabessin què busquen els monjos en Déu i la religió, els tindrien en més bona consideració.

**M.P.** Per què va triar fer la prestació i no la insubmissió?

**A.P.** Valor molt una persona que s'exposa a conseqüències greus per tal de defensar uns ideals tan nobles com la pau i la no-violència. Tot i que veig la insubmissió com una crítica més radical al militarisme, i crec més en el voluntariat que en l'obligació, també es pot aprofitar la prestació social per fer un bon servei a la societat.

**M.P.** Però fer-se monjo també implica entrar dins una jerarquia on hi ha superiors, s'obeeixen ordres i fins i tot s'ha de vestir uniforme.

**A.P.** Poden semblar estructures similars, però són totalment diferents. Ara, no neg que durant alguna època ho ha estat una mica. Tenim un superior, però no tens una obediència cega cap a ell. Se retallen unes certes llibertats, però per a un fi més bonic que aquest retall. A banda d'això, hi ha la part que deim teològica: hem de fer el que Déu vol, és a dir, el que sia millor per a tots.

**M.P.** Per què el va estirar la religió?

**A.P.** Si no hagués estat monjo, segurament hauria estat filòsof, diguem que som una mica pensador. Per exemple, el problema de la mort, de petit ja m'interrogava, o veure que hi ha mal, l'aparència negativa de la realitat. Si un és una mica reflexiu o ha tingut un cop a la vida, surten aquestes preguntes i dius "o tot és un no-res o hi ha d'haver alguna cosa més que sia positiva i per la qual valgui la pena d'aixecar-se cada matí, lluitar a favor de la justícia, a favor



dels altres, encara que perdís. Si no hi hagués res més, seria un desastre. Jesús hauria fracassat.

**M.P.** Però aquesta idea, la de la lluita activa, no es correspon amb la idea d'un monestir de clausura. Sant Pau diu que l'Església és com el cos d'una persona i una orela no pot dir a un peu "no me serveixes". Tot el conjunt fa que s'avanci. Per exemple, hi ha religiosos que es dediquen més als malalts, altres al Tercer Món... i nosaltres ens dediquem a la part de pregària, donant una mica el testimoniatge que hi ha alguna cosa més. És com un sistema de vasos comunicants.

**M.P.** Per què va triar el monestir de Montserrat?

**A.P.** Per una banda, perquè a Mallorca no hi ha cap monestir benedictí masculí i, per l'altra, perquè Montserrat dona cabuda a una doble dimensió: per una banda t'ofereix la vida contemplativa i per l'altra el contacte amb la gent. A més, té un component cultural molt important.

**M.P.** L'joventut lliga amb religió, recolliment, espiritualitat...?

**A.P.** Sí.

**M.P.** Ho diu molt convençut.

**A.P.** Sí, però què, joves o no, tots tenim una gran necessitat de ser estimats i una gran capacitat d'estimar i això es pot fer en un monestir. Moltes

vegades cercam i no sabem què. Molts joves que estan a les discoteques, crec que estarien bé en un monestir si sapiguessin què és. Potser si sapiguessin que el que cerquen és sentir-se estimats i estimar de veritat, potser es dedicarien més a ajudar la gent necessitada, als altres... cadascú trobaria la seva vocació i, entre ells, n'hi hauria alguns contemplatius. Jo crec que tothom cerca Déu encara que no ho sapiguem.

**M.P.** Un mallorquí com tu pot

arribar a mirar la muntanya de Montserrat amb els ulls amb què la mira un català?

**A.P.** Diferentment. Podrà un català mirar Lluc així com jo ho faig? No, perquè hi vas de petit i sents a sa padrina que en parla... Ho veuré d'una altra manera, però també formaré part de Montserrat i me sentiré igualment català.

**M.P.** Diuen que des d'uns dels cims de Montserrat es veu Mallorca. ¿Com la veu vostè des d'aquí, amb aquesta perspectiva?

**A.P.** Fins i tot m'han dit que es

## PERFIL

Tres essos defineixen Antoni Pou: senzillesa, sinceritat i saviesa d'aquell que escolta i raona sense creure's en possessió de tota la veritat. Té 26 anys i és de Son Macià, un petit poble molt a prop de Manacor. Va passar quatre anys al seminari de Mallorca i va fer el noviciat de dos anys a Montserrat. Ja ha fet dos dels tres anys de promesa que s'han de complir abans d'establir un compromís de per vida amb la comunitat benedictina. Ara allargarà una mica més aquest període pel fet d'haver de complir la prestació social substitutòria al Centre Cristià dels Universitaris de Barcelona.

veu des del mateix jardí, però jo ja fa quatre anys que hi som i encara no l'he vista. Com que tenc molta fe, de vegades m'ho crec (rialles) i vaig a mirar-ho. Sembla que hi ha d'haver unes condicions meteorològiques molt especials, que reproduïen l'efecte de la càmera obscura...  
**M.P.** Fem servir la metàfora idò...  
**A.P.** La veig una mica idealitzada. Pens en les cales verges de Cales de Mallorca i que jo hi anava tot sol i contemplava aquella aigua.

## “De religió també se n'ha de saber”

**M.P.** La religió ha de ser matèria obligatòria a les escoles?

**A.P.** Uns diran que són supersticions, però ningú no pot negar que la religió existeix a tot arreu. Així com una persona sap una mica de música, de filosofia, coneix quadres... de religió també n'ha de saber, independentment de si creu en la fe o no.

**M.P.** Venint cap aquí m'ha passat un cotxe per l'autopista a més de 140. ¿Ha comès pecat mortal el conductor?

**A.P.** Jo crec que aquest vocabulari està una mica passat de moda. Per mi és pecat una cosa que va contra Déu, que va en contra dels homes i contra l'estimació. Ara, no crec que hi hagi unes normes escrites que puguis anar a consultar sobre què és i què no és pecat.  
**M.P.** Entre les Illes i el Principat només queden una mica més de 150 homes que es dediquen a la vida contemplativa. Com veu el futur?  
**A.P.** Fixa't que hi ha monjos budistes, hindús, tibetans... és

com un fet antropològic de la condició humana. Hi ha algunes persones que senten aquesta necessitat de retirar-se per cercar el seu interior profundament i per això crec que sempre existirà.  
**M.P.** ¿Qualque vegada ha vist els joves que inclouen Montserrat en la seva ruta 'bakaladera'?

**A.P.** Riuca...?

**M.P.** ... del bacallà.

**A.P.** No sé què és.

**M.P.** (Li explica què és i com sona la música màquina o bacallà.)

**A.P.** M'agrada més el gregorià (rialles)... o Lluís Llach o Vàngelis. Qualque nit sí que he sentit renou i música i m'ha despertat. No he sabut el que era. Però no interfareix amb la teva vida de soledat, que no tan sols es compon de silenci físic.

**TeleStar**®

**SERVEI TÈCNIC**

TELEVISORS - VÍDEO - ANTENES  
TOTES LES MARQUES

AVINGUDA SANT FERRÀN 45 - TELEFON: 45 04 76 - 07011 CIUTAT



**"SA NOS TRA"**

Obra Social i Cultural

**ACTIVITATS PER AQUESTA QUINZENA**

PALMA CENTRE CULTURA • Concepció, 12. T. 72 52 10

**PALMA**

**Dia 15 • 20:00 Auditori 100 ANYS DE CINEMA. CICLE 10 DIRECTORS.** Projectió del film *Tristana* (1970). Dir. Luis Buñuel.

**Dia 16 • 20:00 Auditori** Obra Cultural Balear. Antoni Serra, escriptor del mes.

**Dia 17 • 20:00 Auditori MÚSICA A "SA NOSTRA".** Concert dels Alumnes del Conservatori Professional de Música i Dansa de Balears. En col·laboració amb Música i Joves.

• De 16:00 a 21:00 Aula B Curs de Biblioteconomia. Informació Bibliogràfica. Organitza: ABADIB

**Dia 18 • De 9:00 a 14:00 Aula B** Curs de Biblioteconomia. Informació Bibliogràfica. Organitza: ABADIB

**Dia 20 • 20:00 Auditori 100 ANYS DE CINEMA. IV JORNADES DE CINEMA I SICOPATOLOGIA.** Projectió del film *Recuerda* (1945). Dir. Alfred Hitchcock.

**Dia 21 • 20:00 Auditori IV CURS DE LITERATURA UNIVERSAL.** Conferència: *Poetes italians contemporanis*, a càrrec d'Antonio Colinas. En col·laboració amb el Dep. de Filologia Espanyola i Moderna de la UIB.

**Dia 22 • 20:00 Auditori 100 ANYS DE CINEMA. CICLE 10 DIRECTORS.** Projectió del film *Ciudadano Kane* (1941). Dir. Orson Welles.

**Dia 23 • 20:00 Auditori PALMA DE MALLORCA. CIUTAT DEL SEGLE XXI.** Conferència: *Palma i la Mediterrània*, a càrrec de Baltasar Porcel (Director de l'Institut d'Estudis Mediterranis i escriptor). Col·loqui: Jaume Matas (Conseller d'Economia i Hisenda del Govern Balear), Joan Verger (President del Consell Insular de Mallorca), Antoni Tarabini (Empresa d'Estudis de mercat GADES). Organitza FEPAE i *El Dia del Mundo* amb el patrocini de "Sa Nostra".

• De 16:30 a 21:00 Aula A JORNADES D'EDUCACIÓ DEL CONSUMIDOR/A. Organitza: Dept. de Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Palma, Direcció Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència de Balears i Direcció General de Consum del Govern Balear.

**Dia 24 • 20:00 Auditori MÚSICA A "SA NOSTRA".** Concert a càrrec de Maria Lluisa Payeras i Margalida Puigserver (violí i piano).

• De 16:30 a 21:00 Aula A JORNADES D'EDUCACIÓ DEL CONSUMIDOR/A. Organitza: Dept. de Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Palma, Direcció Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència de Balears i Direcció General de Consum del Govern Balear.

**Dia 25 • De 10:00 a 13:00 Aula A JORNADES D'EDUCACIÓ DEL CONSUMIDOR/A.** Organitza: Dept. de Dinàmica Educativa de l'Ajuntament de Palma, Direcció Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència de Balears i Direcció General de Consum del Govern Balear.

**Dia 27 • 20:00 Auditori 100 ANYS DE CINEMA. IV JORNADES DE CINEMA I SICOPATOLOGIA.** Projectió del film *El Gabinete del Dr. Caligari* (1919). Dir. Robert Wiene.

**Dia 28 • 20:00 Auditori IV CURS DE LITERATURA UNIVERSAL.** Conferència: *La novel·la*, a càrrec d'Almudena Grandes. En col·laboració amb el Dep. de Filologia Espanyola i Moderna de la UIB.

**Dia 29 • 20:00 Auditori 100 ANYS DE CINEMA. CICLE 10 DIRECTORS.** Projectió del film *Mr. Arkadin* (1955). Dir. Orson Welles.

**Dia 31 • De 9:30 a 19:00 Auditori** Col·legi de Procuradors. Jornades de Dret Procesal.

• 19:45 Auditori MÚSICA A "SA NOSTRA". CONCERT EXTRAORDINARI de marimba a càrrec de la Camerata "Sa Nostra".

**Cine Metropolitan**

**Dia 30 • 100 ANYS DE CINEMA. CICLE DE CINEMA INFANTIL EN CATALA.** Projectió del film *La guerra del bosc*. (Sessió matinal per als centres escolars).

**Dia 31 • 100 ANYS DE CINEMA. CICLE DE CINEMA INFANTIL EN CATALA.** Projectió del film *La guerra del bosc*. (Sessió matinal per als centres escolars).

**ARTA**

**Exposicions**

• *Fotografia a Balears*. Del 24 de març al 2 d'abril. Na Batlessa. En col·laboració amb l'Ajuntament.

**CAIYA**

**Activitats**

**Dia 23 • 21:00 100 ANYS DE CINEMA. CICLE 10 DIRECTORS.** Projectió del film *Ciudadano Kane* (1940) D'Orson Welles. En col·laboració amb l'Associació Hollywood. Teatre Parroquial.

**FELANITX**

**Exposicions**

• *Enric Majoral. Joies contemporànies*. Fins al 5 de març. Casa de Cultura. Ajuntament de Felanitx.

**A tots els defensors de la llengua catalana Lluitem!** Xesc Perelló i Felani

Mallorquins i catalans defensem la nostra essència, obrem tots en consciència i lluitem com els forans.

Defensem la llengua catalana, no la deixem morir ni molt manco absorbir per la llengua castellana.

Valencians i els d'Alguer emprau-la i conservau-la quan hagueu de sortir al carrer no tingueu por: utilitzau-la!

Si tots lluitàssim així sempre serà reconeguda, Espanya no serà el botxí perquè ja l'hauem perduda.

Diaris espanyolistes més llavors en parlaran no entendran aquests feixistes per què nosaltres l'estimam.

Si tots ens compenetrarà notaran nostra presència, entre tots, si ens ajudam, aconseguiran la independència.

Si independència aconseguim la llengua no serà punyida tindrà una llarga vida dins el país que vivim.

Des de Salses a Guardamar i des de Fraga a Maó, enmig de Catalunya i la mar he escrit aquesta cançó:

Quatre barres representa el meu estimat país i no dues com presenta el poble invasor veí.



**EL CÀSTIG DE L'INVASOR**

La ganiveta del pa ens fermà Felip cinquè; el que no pogué fermar fou l'esperança i la fe d'aquell poble català que per herència ens llegà son amor sempre provat a la nostra llibertat.

Josep M. Garcia i Estragues

El ganivet del pa, lligat, mesura repressiva contra totes les llars catalanes.

Dibuix: Francesc Garcia i Estragués



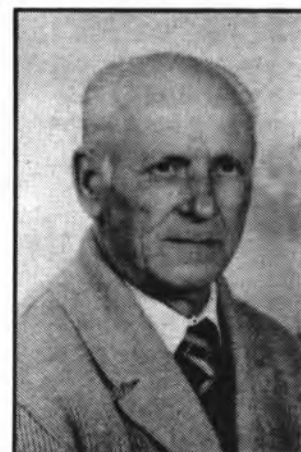
**Himne**

Catalunya i València, Mallorca i Rosselló les branques són d'un arbre que al món no té parió. Són una patria sola de des la creació. La nostra parla és una i és un nostre braó.

Tenim un mar que és nostre, que, el mar, ningú ens el pren; la terra, quina toia avui i eternament! El sol ens besa l'ànima i ens fa la sang bullent. Primer surt per nosaltres, després se'n va a ponent.

Germans de Catalunya, germans del Rosselló, de València i Mallorca, som terra de saó! Un temps amb sang regada, demà no ho sabe, no!... Cridem en nostra parla: Visca nostra nació!

Angel Guimerà



El passat dia 23 de febrer va morir a la Ciutat de Mallorca a l'edat de 77 anys en Joan Perelló Fornés, pare d'en Mateu Perelló Molines d'As-

censors Aspe de s'Arenal. En Joan Perelló fou sempre un home molt dinàmic. Nascut a Santa Margalida, fou un dels cinc fundadors de l'empresa SALMA. Quan es va retirar, va anar a viure a Orient, on es va dedicar a l'agricultura, a la caça i a tot allò relacionat amb la natura. Els darrers anys, els va passar entre Ciutat i la Ràpida. Fou una persona molt estimada per tothom i molt especialment per la seva dona, Maria Molines, i pels seus tres fills: Antònia, Mateu i Biel; pels seus néts i per la seva reneta. Una persona de la qual difícilment ens podem oblidar i que viurà sempre dins els nostres cors. Les seves netes: Maria i Antònia Perelló

# ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?



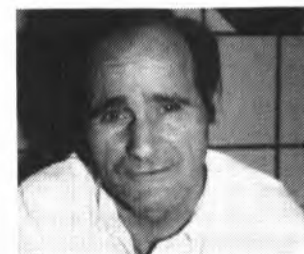
**Antònia Brunet** (botiguera). Injust. El PP i el PSOE són partits forasters que se n'han d'anar a fer punyetes. UM, PSM o ERC hem de votar.



**Catalina Tramulles** (Tot Nivell). No és just. El PP i el PSOE només estimen els espanyols. Si no volem que ens prenguin Mallorca, hem de votar partits mallorquins.



**Antònia Gomila** (perruquera). Molt mal fet! Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar els mallorquins d'UM, PSM o ERC.



**Josep Ortiz** (Bar Corner). Això està mal fet. Primer han d'esser els mallorquins i llavors els estrangers. No gens ens estimen els qui comanden. Hem de votar UM o ERC.



**Caterina Galmès** (agent de viatges). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins. De dretes o d'esquerres, però mallorquins.



**Jaume Escanelles** (Cafè Goofy's). Idò si que anam bé! Gens ni mica ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins.



**Pere Montserrat** (Cafeteria 1994). Injust. No ho crec que ens estimin aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins. Na Maria Antònia Munar m'agrada.



**Matrimoni Mora-Guardiola** (Club CIAS). Molt mal fet! Els mallorquins també som persones! No gens nos estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Nosaltres votam UM.



**Rafel Fortesa** (carrosser). No és gens just. Aquesta del PP i del PSOE només s'estimen a ells mateixos. Hem de votar partits mallorquins i treure partits espanyolistes i fora del govern.



**Magdalena Salvà** (informàtica). És injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Tots hem d'esser bons mallorquins i votar UM.



**Josep Castell** (fuster). És que nosaltres no som ningú? Se passem amb nosaltres aquests que comanden! Hem de votar partits mallorquins. UM per exemple.



**Bartomeu Salvà** (botiguera). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.



**Andrés Balboa** (Can Tòfol). Injust. Jo estic a favor de tot allò que sia mallorquí. En Canyelles no fa res per la llengua dels mallorquins. Hem de votar UM.



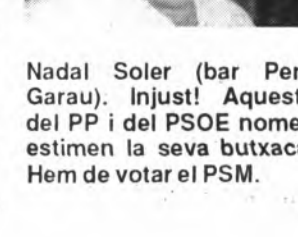
**Mercedes González** (perruquera) No és justo. En absoluto nos quieren estos del PP i del PSOE que mandan. Conviene votar PSM.



**Josep López** (mecànic). Així mos ho fan! Mos volen fer forasters a la força! Hem de votar UM si volem ser mallorquins.



**Luis Amador** (bar Goya). No és justo. Estos del PP no nos quieren. Hay que votar partidos mallorquines: ERC, PSM, UM.



**Amèlia Garcia** (Tolette). Això és molt injust! És molt necessari que els mallorquins ens despertem i siam com els catalans. Hem de votar partits nacionalistes com ERC, PSM o UM.



**Antoni Miró** (tapicer de cotxes i barques). És cruel. Aquests del PP duen una política lingüística contraria als mallorquins. Hem de votar PSM.



**Inma Pulido** (tintoreria) Injusto. Que van a querernos. Desde luego que no los voy a votar a esos que manda. Votaré Unió Mallorquina.



**Maria J. Orfilla** (modista). Injust! Que va! No gens ens estimen aquests que comanden. Hem de votar als mallorquins d'ERC, PSM o UM.



**Aina Maria Mas** (botiguera). És clar que no és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar UM.

**Maria Alomar** (botiguera). No és gens just això! No gens ni mica ens estimen els qui comanden. Hem de votar UM.

## ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?



**Ramón Maestro** (Ebe-  
lin). *Esto está muy mal  
hecho. ¿Cómo quiren  
que aprendan la lengua  
de Mallorca, que es el  
catalán, nuestros hijos si  
no hay medios de comu-  
nicación? Estos del PP y  
del PSOE no miran per  
nosotros. Para arreglar  
Mallorca hay que votar  
partidos mallorquines.*



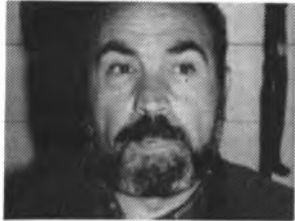
**Antoni Sanxes** (bàr-  
man). Els mallorquins en  
tenim la culpa per no exi-  
gir-ho. Jo som simpatis-  
zant del PP però no els  
votaré mes. UM ens  
defensarà millor.



**Antoni Alemany** (apote-  
cari). Injust. No gens ens  
estimen aquests del PP i  
del PSOE que coman-  
den. Hem de votar partits  
nacionals mallorquins, de  
dretes o d'esquerres,  
però mallorquins.



**Victòria Lavado** (per-  
ruquera). Som forastera,  
però trobo que això és molt  
injust. No gens ens esti-  
men aquests del PP i del  
PSOE que comanden. Jo  
som ecologista i vot Els  
Verds.



**Mateu Bauçà** (president  
Comerciants Son Gotleu).  
És una putada! Aquests  
del PP i del PSOE han  
sentenciat la nostra llen-  
gua a mort. També han  
sentenciat a mort el co-  
merç mallorquí amb això  
de permetre l'arribada de  
les grans superfícies co-  
mercials. Hem de votar  
partits nacionalistes ma-  
llorquins si volem sobre-  
viure com a poble. PSM,  
ERC o UM hem de votar.



**Joana Lozano** (botigue-  
ra). Injust. No ens esti-  
men gens aquests del  
PP. Hem de votar PSM.



**Pere Morlà** (cris-  
talleria de  
cotxes). És injust. El PP i  
el PSOE són partits foras-  
ters i no estimen els ma-  
llorquins. Hem de votar  
partits mallorquins o cata-  
lans: ERC, PSM o UM.



**Margalida Caldès** (buga-  
deria). És ben injust. No  
gens ens estimen a-  
quests del PP i del PSOE  
que comanden. Hem de  
votar partits mallorquins:  
ERC, PSM, UM.



**Miguel Angel Selva**  
(Papi's Bar). *No és just.*  
*Estos del PP i del PSOE*  
*no os quieren. Hay que*  
*votar partidos mallorqui-  
nes: PSM, ERC, UM.*



**Antoni Ximenes** (boti-  
guer). No, no és just. No  
gaire ens estima aquesta  
gent del PP. Hem de  
votar PSM.



**Lluïcia Riutort** (Mexico).  
Injust. Aquests del PP i  
del PSOE no ens estimen  
gens. Hem de votar par-  
tits mallorquins si volem  
conservar lo nostro.



**Mateu Noguera** (bàr-  
man). Injust. No gens  
estimen aquests que  
comanden. Hem de votar  
el PSM.



**Guillem Bisellach** (me-  
cànic). No és just. Si ens  
estimen no ho demos-  
tren. Hem de votar PSM.



**Esperanza Molina** (boti-  
guera). *No, no es just.*  
*Estamos en Mallorca,*  
*que se han creído! Estos*  
*del PP i del PSOE no me*  
*van. UM me encanta.*



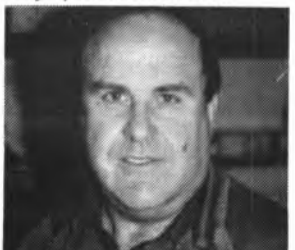
**Magdalena Claramonte**  
(bar Can Capes). *Esto no*  
*es justo. Estos del partido*  
*de Canyelles no nos quie-*  
*ren. Hay que votar UM.*



**Jeroni Maura** (mecànic).  
No és just. Gens ni mica  
ens estimen aquests del  
PP i del PSOE que co-  
manden. Hem de votar els  
nostres: UM, PSM, ERC.



**Mari Carmen Cabello**  
(adroguera). *Injusto. No*  
*nos quieren estos del PP*  
*que mandan en Mallorca.*  
*Hay que votar PSM.*



**Lluís Garcia** (Electrò-  
nica). Injust. No gens  
estimen els qui coman-  
den. Jo sempre vot UM.



**Damià Reinés** (mecà-  
nic). Injust. No gens ens  
estimen aquests del PP i  
del PSOE. Hem de votar  
els mallorquins d'ERC,  
PSM o UM.



**Santiago Rincón** (bar  
Ola). *Injusto! Ni el PP ni el*  
*PSOE nos quieren. Hay*  
*que votar partidos ma-*  
*llorquines. UM me gusta.*



**Amor Arcos** (hambur-  
guesseria Sánchez). *In-*  
*justo. Me parece que*  
*estos del PP y del PSOE*  
*no nos quieren. Hay que*  
*votar UM.*



**Maria Ferrer** (carnisse-  
ra). No és just. No gens  
estimen aquests del  
PP i del PSOE que co-  
manden. Hem de votar  
UM, ERC, PSM. Partits  
mallorquins.



**Pepa Belmonte** (botigue-  
ra). No és just. No gens  
estimen aquest del  
PP i del PSOE. Hem de  
votar nacionalista. UM  
m'agrada.



**Salomé Rodríguez** (bar  
Els Reis). *No es justo. Por*  
*lo visto no nos quieren*  
*estos que mandan. Hay*  
*que votar PSM.*



**Petra Serra** (botiguera).  
No és just. Només s'esti-  
men a ells, aquests del  
PP i del PSOE que co-  
manden. Hem de votar  
partits mallorquins si vo-  
lem tirar endavant.



**Jaume Martínez** (bar  
Aquari). No és just. A-  
quests del PP i del PSOE  
van a omplir-se la butxa-  
ca. Hem de votar UM, que  
són dels nostres.

**Maria Ferrer** (per-  
ruquera). Injust. No gens  
estimen aquests del PP i del  
PSOE. Hem de votar UM.

**Aina-Maria Barceló** (per-  
ruquera). És molt injust  
això. Aquests del PP no  
ens estimen. Hem de  
votar els mallorquins:  
ERC, PSM, UM.

**ENQUESTA**

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comandes? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?



**Maria M. Llabrés** (Cans i Cusses). Injust. Aquests del PP i del PSOE no estimen els mallorquins. Hem de votar PSM.



**Roser Voltes** (agent de viatges). Injust. Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar UM.



**Paulina Domingo** (Les Barques). Injust. Si no hi posam remei la llengua de Mallorca es perdrà. Hem de votar nacionalista: ERC, PSM o UM. Aquests del PP i del PSOE són partits espanyols que no estimen Mallorca.



**José Cerezales i Jesús González.** Injusto. Estos del PP y del PSOE, nada. hay que votar partidos mallorquines: PSM, ERC, UM.



**Margalida Thomàs** (botiguera). No, no és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.



**Mari-Carmen Becerra** (esteticista). No és justo. Que va, nos quieren bien poco estos del PP y del PSOE. Hay que votar partidos mallorquines.



**Jesús Fernández** (bar Impacte). No és just. El PP i el PSOE no van de cap manera. Hem de votar partits mallorquins d'esquerra. ERC o PSM.



**Maria-Rosa Suc** (magatzemista). Injust. No gens ens estimen aquests del PP o del PSOE que comanden. Hem de votar ERC, PSM o UM.



**Joan Nicolau** (impresor). Gens ni mica ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins, sien de dretes o d'esquerres, però mallorquins.



**Trinitat Domínguez** (botiguera). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar PSM o UM, partits mallorquins.



**Andreu Serra** (barber). Injust. No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar la bona gent de Mallorca.

**L'ESTEL**

de Mallorca

**BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ**

Nom: .....

Carrer: .....

D.P. ....

Població: ..... Tel.: .....

M'interessa una subscripció:

**ANUAL 3.000 PTS.**

Rebut domiciliari a un banc

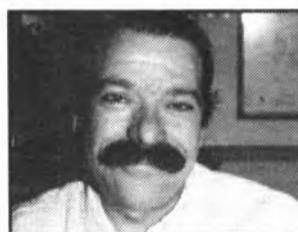
Banc: .....

Direcció: .....

N.º entitat: ..... N.º suc.: .....

Compte n.º: .....

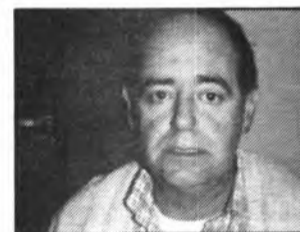
Firma



**José Aibar** (Los Arcos). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Tot allò que sia de Mallorca és bo. UM m'agrada.



**Miquel Barceló** (botiguer). És clar que és injust. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar UM o PSM.



**Joan Vidal** (taverner). No és just. Aquests del PP i del PSOE han demostrat que no ens estimen. Jo sempre he votat partits nacionals mallorquins.



**José Escanero** (informàtica). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Estimen la seva butxaca. Hem de votar partits mallorquins. M'agraden Els Verds.



**Encarna Gómez** (botiguera). Injust. No gens ens estimen aquests del PP que comanden. Hem de votar per Mallorca. Hem de votar UM.



**Anèmona Ribas** (carnissera). Injusto. Estos del PP y del PSOE se quieren a ellos mismos. Hay que votar per Mallorca: UM, ERC, PSM.

**Catalina Cortès** (bar Tu Casa). Això no és just! Ja esta bé! Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar el PSM.



**Joan Vanrell i fill** (bar JR). Injust. Arribaran a treure'ns de Mallorca aquests del PP i del PSOE. UM o PSM hem de votar.

**Jaume Danus** (sastreteria). Injust. No ens estimen gens aquests qui comanden. Hem de votar partits mallorquins.

**Francisca Ramon** (Post). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

**Maties Tramulles** (estudiant). No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar el PSM.

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al Apartat de Correus 124 07600 s'Arenal de Mallorca